

ANTI-SEMİTİZM ÜZERİNE

Alain Badiou Eric Hazan Slavoj Žižek

Üç düşünür çağlardır farklı görünümlere bürünen anti-Semitizmin bugün vardığı noktayı ele alırken genel bir anti-Semitizmin İsrail karşıtı politikalarından ve anti-Siyonist görüşlerden ayrılması gerektiğine odaklanıyor. Kitaptaki her iki metnin de birbirini tamamladığı alan, İsrail devletinin özellikle Filistinliler üzerindeki baskısına ilişkin gündemin anti-Semitizm iftiralarıyla boğulmasıdır. Tabii ki bu iftiralar protestoları ve muhalefeti sessiz kılmakta güçlü bir ideolojik silah haline dönüşmüştür.

Bu kitabı önce Alain Badiou ve Eric Hazan'ın La Fabrique yayınlarından çıkan *L'antisémitisme partout - Aujourd'hui en France* (Bugün Fransa'da, Anti-Semitizm Her Yerde) kitabının Türkçe çevirisi olarak düşünmüştük. Slavoj Žižek'ten kitap için önsöz istedik fakat gönderdiği metni ikinci bölümü olarak tasarladık. Kapsam ve içerik olarak daha uygundu. Žižek'in metninin bir ölçüde farklı bir versiyonu *Ahir Zamanlarda Yaşarken* kitabında yer almakta. Erkal Ünal'ın çevirisini kullanmamıza izin veren Metis Yayınları'na teşekkür ederiz. Badiou&Hazan'ın *Bugün Fransa'da Anti-Semitizm Her Yerde* kitabını ise Fransızca orijinalinden Oylum Bülbül çevirdi.

ENCORE YAYINLARI

ANTI-SEMITİZM ÜZERİNE

ANTI-SEMITİZM ÜZERİNE

Alain Badiou&Eric Hazan, Slavoj Žižek

Çeviren: Oylum Bülbül, Erkal Ünal

ENCORE

Türkçe birinci baskı Encore Yayınları © Encore, Nisan 2014

Alain Badiou & Eric Hazan'ın *Fransada Bugün, Anti-Semitizm Her Yerde*, Fransızca orijinali *L'antisémitisme partout - Aujourd'hui en France* adıyla yayımlandı;

© La Fabrique 2011

Slavoj Žižek, "Anti-Semitizmin Paradoksları" İngilizce orijinali ilk olarak "The Jew is within you, but you, you are in the Jew" adıyla Verso'dan *Living in the End Times* kitabında (Türkçesi, çev. Erkal Ünal, Metis İstanbul, 2011) yayımlandı;

© Slavoj Žižek 2010

Encore Yayınları

Tekrar Yayıncılık Bilişim ve Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 29423

Zambak Sokak, No:13/3 34435 Beyoğlu İstanbul

iletisim@encorekitap.com

ISBN 978-605-85414-5-0

Redaksiyon: Nurzer Ersöz

Kapak Tasarımı: Mehmet Öznur

Baskı: Sena Ofset Ltd. Şti Sertifika No:12064

Litros Yolu 2. Mat. Sit. 4NB7-9-11 Topkapı - İstanbul

İçindekiler

Bugün Fransa'da Anti-Semitizm Her Yerde **Alain Badiou&Eric Hazan**

1. Çalkantılı Bir Yıl	11
2. Fransa'da Anti-Semitizm: Nerede ve Nasıl?	17
3. Tuhaf Bir Retorik	28
4. Yeni Engizisyoncular	34
5. Kimin Çıkarına, Hangi Amaçla?	39
6. Peki İsrail Devleti'nin Bu Meselede İşi Ne?	45
7. Hak Arama Hareketleri	51
8. Engizisyoncuların Gücü ve Dalavereleri	54
9. Neden Fransa ?	60

Anti-Semitizmin Paradoksları **Slavoj Žižek**

1. Yahudi Senin İçinde, Ama Sen, Sen Yahudinin İçindesin	69
2. <i>Il faut etre absolument moderne!</i>	73
3. Anti-Semitizm ve Cilveleri	79
4. Hiçbir Şey Olmadığında Ne Olur?	87
5. "Yahudi Adı"	96
6. $1+1=3$	104
Notlar	109

**BUGÜN FRANSA'DA
ANTI-SEMİTİZM HER YERDE**

Alain Badiou&Eric Hazan

1.Çalkantılı Bir Yıl

2002 yılında Ortadoğu'daki şer güçlerine karşı şiddetli bir savaş başlatıldı. 11 Eylül'den altı hafta sonra Afganistan'ı işgal eden Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya çapında sürdürdüğü özgürleştirme girişimleri birbirini izledi. Bir diğer özgürleştirme harekâtı da Irak semalarına yansdı. Askerler ve diplomatlar demokrasinin yerleştirilmesi için göstere göstere Irak'ın işgalini hazırladılar. İkinci İntifada'mın patlak verdiği Filistin'de ise İsrail, Batı Şeria'nın tamamını işgal ediyor ve *Rempart* operasyonu ile Oslo'da kabul edilen özerklikten geriye kalanları süpürüyordu. Nisan ayında Cenin mülteci kampının ele geçirilmesi ve buldozerlerle yıkılması onlarca sivilin ölümüne yol açtı.

Tüm bunlar esnasında Fransa'da başkanlık seçimlerinin ilk turuna Ulusal Cephe'nin [Front National] büyük başarısı damgasını vuruyordu. CRIF (Fransa Yahudi Kurumları Temsilciler Konseyi) Başkanı Roger Cukiermann *Haaretz* gazetesine verdiği demeçte (23 Eylül 2002) Le Pen sonucu-

nun “Müslüman anti-Semitizmini ve anti-İsrail tutumunu azaltmaya yarayacağını, çünkü bu skorun sakın durmaları için Müslümanlara verilmiş bir mesaj olduğunu” söylemişti.

İşte Fransa’da “anti-Semitik” dalganın yükseldiğini bildiren kampanya bu koşullarda başladı. “Sinagoglar ateşe veriliyor, hahamlar tartaklanıyor, mezarlıklar saygısızca yağmalanıyor, Yahudi kurumları ve üniversiteler gece gündüz karalanan, üzerlerine edep ve ahlak yoksunu kaba saba sözlerin yazıldığı duvarları temizlemek zorunda kalıyor. Hassas bölgeler olarak adlandırılan bu çetin mahallelerde ve Paris metrosunda kippa takmak için cesur olmak gerekiyor.”¹

Bu kampanya niçin başladı? Çünkü İsrail’in İkinci İntifada’yı bastırırken kullandığı şiddet karşısında sarsılan kamuoyu ve medya cephesinde bir karşı ateş başlatmak gerekiyordu. “Anti-Semitizmin yükselişi” tespitini yapmak dikkatleri o kanlı *Rempart* operasyonundan çevirmek için iyi bir yoldu, daha da iyisi operasyonu “yükselen genel anti-Semitizme” karşı bir güvenlik önlemi olarak yansıtabilmektir.

Operasyon oldukça elverişli bir sahada yürütülüyor: 11 Eylül’den sonra bir uçtan diğerine Batı’da yükselen Arap ve Müslüman nefreti üzerinden ilerliyor. Zira anti-Semitizm dalgasını yayanlar bizzat onlar. “2000 yılının sonbaharında “İkinci İntifada”nın patlak vermesinden itibaren,

anti-Semitik sözlü veya fiziksel saldırıların Fransa’da ve Avrupa’da yeniden şiddetlenmesi şüphesiz anti-Semitik nefretin yeni aktörlerini, özellikle banliyölerden çıkan ya da göçle gelen ve kendilerinin de korunma hakkına sahip olmak istedikleri davranışlara Yahudiler karşısında kapılan ırkçılık ve ayrımcılık kurbanlarını ön plana çıkardı.”²

“Anti-Semitik dalga” kavramı tamamen temelsiz de değil: 2002-2004 yılları arasında Yahudilere karşı ağız dolusu hakaret ve aşağılamaların, saldırgan etiketlemelerin kullanıldığı, sinagogların önünde tahta kasaların ateşe verildiği ve gençler arasında ağız dalaşlarının yaşandığı su götürmez bir gerçek. Politikacıları en keskin sözleri söylemeye zorlayan ve Yahudi kurumlarında en çok kızgınlık yaratan en medyatik eylemler birer mitomani vakası (Marie L.’nin 2004 Haziran’ında banliyö treninde “tartaklanması” ile zavallı ve üstüne üstlük Yahudi olan bir meczubun, Popincourt caddesinde eskiden çalışanı olduğu bir Yahudi Sosyal Merkezinde aynı yılın Ağustos ayında yangın çıkarması) olsa bile bu dönemde Yahudilere karşı yapılan saldırganlık gösterilerinin gerçekliği şüphe götürmez ve bu tip hiçbir gösteriyi kesinlikle hafife almıyoruz. Bununla birlikte tüm bu olan bitenin olağanüstü ve telafi edilemez bir tarafı da yok. Simone Veil bile 2002 yılını “Kristal Bir Yıl” olarak niteleyen Finkelkraut’u sertçe

eleştirmiştir.³

Fakat bu kampanyayı başlatanlar ve onun militanlığını yapanlar açısından “dalga”nın gerçek boyutu ve şiddeti fazla önemli değildi: Süreç ivme kazanmıştı bir kere. Basın, “anti-Semit nitelikli bütün polisiye vakaların” tek tek dökümünü yaparak dalganın büyüklüğünü gösteriyordu. 2004 yılında İçişleri Bakanlığı’nın talimatıyla hazırlanan Rufin Raporu’unda “özellikle anti-Semitizmin kültürel olarak banalleştiği ülkelere gelen ailelerden çıkan gençlerin anti-Semitizm ithalatı yaptığından bahsediliyordu.” Rufin “radikal anti-Siyonizmi” “vekâleten” yürütülen bir anti-Semitizme benzetiyor ve İsrail Devleti’nin eleştirilmesini cezalandıran bir yasa öneriyordu. Nitekim bu dönemde Daniel Mermet’ye, La Fabrique yayınlarına⁴, Edgar Morin’e, Sami Nair’e ve Danielle Sallenave’a karşı ırksal nefreti körükledikleri gerekçesiyle kendilerini Sınır Tanımayan Avukatlar olarak nitelendiren bir grup tarafından davalar açılmaya başladı⁵. “Magreplilerin” anti-Semitik gösterildiği bir dizi kitap yayımlandı. *Les Territoires Perdus de la République* [Cumhuriyetin Yitirilmiş Toprakları] isimli Emmanuel Brenner’in yönetiminde yürütülen ortak çalışma ise okul meselesi üzerine odaklanıyordu. Ortak çalışmanın bu konudaki genel fikri “anti-Semitizmin bazı mahallelerdeki okullarda derslerde serbestçe ve alenen işlenmesinin, kabul edilemez bazı sözler

ve davranışlar karşısında sorumlu yetişkinlerin duyduğu korkunun, İslamcı saldırılar karşısında yaşanan entelektüel zafiyetin, tüm bunların Fransa'da halkı seçkinlerden ayıran ve bugün fevkalade derinleşmiş olan uçurumdan ayrılamaz olduğuydu".⁶ Nicolas Weill, *La République et Les Antisémites* [Cumhuriyet ve Anti-Semitler] kitabında "Müslüman Araplar arasındaki anti-Semitizm salgınını, günümüzde çoğunlukla edilgin konumdaki aşırı solun bazı kesimlerinin kâh hoşgörü gösterdiği kâh aşırılığı karşısında büyülediği" bir "olgu" kabul ediyordu.⁷

"Cumhuriyet" kelimesinde ısrar edilmesinin haddizatında okullardaki "İslami başörtüsü" yasasını destekleyenleri adamakıllı cezbetmek için kullanıldığını not düşelim. Soyut da olsa evrensel bir siyasetten beslendiğine hatta "alttakilerin" haklarının korunmasına işaret ettiğine inanılan bu sözcük sanki kendine mahsus bir paradoks icabı bundan böyle Arap işçilere ve Müslüman halkın oturduğu mahallelere yönelik düşmanlığın alamet-i farikası haline geldi.

Pierre-André Taguieff'in *Precheurs De Haine* [Nefret Vaizleri] kitabı kendi payına "abartılı biçimde Filistinsever o eski Troçkistlerin ve küreselleşme karşıtı yeni solcuların uzunca (968 sayfa) bir listesini açıklıyor, [...] Filistin davasının İslamlaşmasını vurguluyordu".⁸

"Anti-Semitizmin yükselişinin" ifşası neredeyse

medyanın ve “politika dünyasının” tamamında nöbeti devrildi ve şişirildi. Sol cenâhta en çok yaygara koparanlar “Müslüman-Arap” Fransızların olağan düşmanları olan sofu laikler ile yolunu şaşırmış feministlerdi (Bu noktada “Müslüman-Arap” ifadesinin harcıyla “Sol-İslamcı”, “Bolşevik-Yahudi”, “Hitlerci-Titist”⁹, ya da daha yakın tarihli “otonom-anarşist” gibi benzeri ikili tabirlerin harcı aynıdır, kökeninde aynı polisiye kaygılar vardır).

İktidarda olan sağ cephe ise anti-Semitizmin hortlaması karşısında “sağlam durulmasında” hemfikir. Geleneksel olarak onlara düşmanca davranan hâlihazırdaki sağ ideolojik akımın Yahudileri böylesine sıkı “koruduğunu” görmek ilk anda insana tuhaf gelebilir. Bu fenomeni anlamak için İsrail kaynaklı şu fıkraya bir göz atalım: “Philosemit kimdir? Yahudileri seven bir anti-Semit”. 2002-2003 yıllarında işte bu Yahudiseverlerin sayıları ve etkinlikleri kayda değer biçimde arttı.

2. Fransa'da Anti-Semitizm: Nerede ve Nasıl?

Bugün Fransa'da anti-Semitizm birbiriyle alakasız çok çeşitli biçimlere bürünmüştür. II. Dünya Savaşı'ndan beri, anti-Semitizm artık alçak bir uzlaşının (örneğin 30'lu yıllarda sadece Céline değil çok sayıda tanınmış yazar da buna katılmıştır) eseri olarak Fransa'da destek görmemektedir. Azınlıkta kalan, tutarsız biçimlerde alenen ya da gizli gizli varlığını sürdürmektedir.

Bu karanlık tablonun en koyu derinliklerinde III. Reich dönemi nostaljisine kapılarak sinagoglara gamalı haçlar çizen Neonazileri görebiliriz. Kuvvetle muhtemeldir ki 2002'de işlenen anti-Semitik cürümlerin gerçek müsebbibi onlardır. Mezarlıkların yağmalanması tam da onların tarzıdır. Neonaziler Kuzey ülkelerinde ya da Avusturya'da tehlike teşkil edebilirler fakat Fransa'da hepi topu birkaç düzine gözü dönmüş gençten ibarettirler, elbette eylemlerini izlemek, denetim altında tutmak ve yasaklamak gereklidir ancak şimdilik onlar için ufukta politik bir gelecek görünmüyor. Bununla birlikte bugün Fransa'da "İslamcı tehlikeyi" ifşa etmek ve camileri yok etmek

istemek ne yazık ki Yahudi mezarlarını tahrip etmekten daha fazla oy kazandırıyor. Ve ne mutlu ki bu durum neredeyse herkesin hemfikir olduğu bir tiksinti uyandırıyor.

Bir diğer grupçuk, inkârcılardır. Onların bir kısmı ayan beyan aşırı sağda genellikle Ulusal Cephe'de [Front National] konumlanıyor, Assas ve Lyon III üniversitelerine girmeye, oralarda kökleşmeye çalışıyorlar. Fakat akademi kisvesi altında böylesi bir pazarlama taktiğinin sergilenmesi, tarih bilgisinin dışında ilerleyen bu girişim daima kırılgan ve itirazlara açık olacaktır. Şüphesiz güçleri, kendilerinden söz ettirebilmelerinde yatıyor. Gerçek bir polemik başlattılar ve onların inkârcı beyanlarını çürütmek için dürüstçe gayret sarf eden tarihçiler ortaya çıktı. Anti-Semitik ideologların ise dürüst olmaktan başka her şey oldukları söylenebilir, onları harekete geçiren şey şüphesiz bilimin hizmetindeki eleştirel zekâları değil. Bununla birlikte, inkârcıları tarihsel ve akademik olarak boşa çıkarma çabaları şüphesiz tuzağa düşmekten kurtulamıyor: Gaz odalarının gerçekten var olduğunu kanıtlamaya çalışmak; inkârcıların arzuladıkları şeyi yapmaktan başka bir işe yaramıyor ki onlar tam da bu kanıtlama çabasının "ciddi bir sorun" teşkil ettiği kanısını yayıyorlar. Her zaman şöyle diyebilirler: "Eğer baştan sona gaz odalarının var olduğunu anlatan kitaplar yazılıyorsa bu onların hâlâ bir sorunsal olarak

kalmaya devam ettiklerini gösterir çünkü bugün dahi tekrar tekrar kanıtlanmaya muhtaçlar”. Aşîkâr bir tarihsel gerçeğe şüphe tohumları ekmek bu anlamda onların tek meşgalesidir. İyi bilindiği gibi faşist gelenekte, inkârcılar entelektüel provakatörlerdir. Ancak bir avuçtan fazla değillerdir ve gerçek bir etkileri yoktur. *Vieille Taupe* yayınevi çizgisinde “sol” inkârcıların da var olduğunu yeri gelmişken belirtelim. Onlar anti-Semitik olduklarını inkâr ederler ancak öyledirler: Bazen maskeleri düşer ve o dakika bu gizli ideologların üçüncü dünyacı pozisyonlarının ardına saklanan nefret açığa çıkar. Bütün bu gruplar, aşırı sağ ya da “sol” öbikleşmeler kayda değer bir örnek teşkil etmezler, fakat var olduklarını bilmek önemlidir, onları aklamamak lazımdır. Chomsky’nin başına geldiği gibi onların hile ve dalaverelerine kapılmamalı.¹⁰

Chomsky gibi birinin bile onların ağına düşmesi kafalarında kırk tilki dolaştığını pek güzel biçimde kanıtıyor. Dieudonné gibi adamlara ve onları savunanlara da dikkat edilmeli. Başlangıçtaki pozisyonları ne olursa olsun artık orada gerçek bir anti-Semitizmin söz konusu olduğu teslim edilmeli.

Öfke saçan bu küçük gruplardan farklı olarak, belki çok daha vakur ve şüphesiz riyakâr bir eda ile kendini gösteren “Aşkînsal Pétaincilik”te ise anti-Semitizmin o eski arka planına rastlıyoruz.

Hayaleti her daim baki olsa da artık hiç kimse siyaset sahnesinde anti-Semit nutuklar atarak örgütlenmiyor. Fakat bu insanların arasında Renaud Camus gibi, diğerlerinin kafalarından geçenleri, –ve en fazla aile yemeklerinde “biz bize”yken “bugün birçok sektörde fazlasıyla Yahudi var” gibilerinden dillendirdiklerini– kamuoyu önünde paylaşmaya hazır olanlar da var.

Elbette bugün bu eğilim, neredeyse her yerde egemen konumda olduğu savaştan önceki dönemle güç, sayı, etki bakımından kıyas kabul etmez. O zamanlar bütün büyük “demokratik” ülkelerde anti-Semit fikirler birtakım gazetelerde ifşa edilebiliyor, hatta tanınmış entelektüellerin ağzından dökülebiliyordu. Anti-Semitizm, hiç guncmaksızın şoven ve ırkçı bir dünya görüşünü çok geniş düzlemlere taşıyordu. Hem *metek*¹¹ ve yabancı figürü hem de biyolojik anlamda ırkçılık bu anti-Semitizmde ifadesini bulabiliyordu. 1932 yılında Larousse sözlüğünde siyahlar hâlâ maymun ile insan arasında tasvir ediliyor ve öyle çiziliyordu! Tüm bu ırksal ve anti-Semitist değerlendirmeler fevkalade önemli rol oynuyordu.

Bugün Fransa’da Yahudiler konusunda durum hiç böyle değil. Bunun da iyi bir gerekçesi var: Savaştan önce Yahudiler; Polonya’dan Litvanya’dan Romanya’dan gelen, Yiddiş dili konuşan, el emeği en ucuz olan yabancılarıydı. Dönemin Arapları ve Afrikalılarıydı. Günümüzde Yahudiler

gayet güzel “entegre” oldular, dolayısıyla anti-Semitizm ve ırkçılık artık başka hedeflere yöneliyor.

30’lu yılların anti-Semitizm külliyatı aslında, daima sonradan gelenleri damgalayan halk düşmanı o duygunun bir bileşenydi: 19.yüzyılda Auvergnatslar, Brötonlar, İtalyanlar veyahut da Savualılar; I. Dünya Savaşı’nın ardından Polonyalılar ve güneyli Yahudiler, İspanyollar; II. Dünya Savaşı’ndan sonra Portekizliler ve sömürge savaşlarıyla azgınlaşan güçlü ırkçı vurgularla Cezayirliiler ile Faslılar; –bugün ise Malili ya da Kongolular– bu duygudan nasipleniyor. Eğer bu devamlılığı kavrayamazsak ne savaş öncesinin Yahudi düşmanlığını ne de güncel durumu anlayabiliriz. Zira bu bileşen, yoksul halkın bir kısmına karşı aynı duyguları körüklemek için dirilmek üzere, devlet katında dahi, daima hazırolda bekliyor. Halkı bölmek için yapılan o klasik manevra yine vâki: Savaştan önce Yahudilerin çoğunu etkileyen bu taktik şimdi de “göçmen” denilenlere karşı işletiliyor. Çok yakınlarda buna Çigan, Çingene ya da “Roman” olarak adlandırılan, Naziler tarafından yok edilmelerinin hatıratından, manevi anlamda faydalanamamış olan o insanlar da katıldı. Fiiliyatta olan bitenler ibret vesikası niteliğindeydi: Polisin işlediği bir cinayetin ardından olaya tepki gösterenlerin grup aidiyetleriyle birlikte topyekûn şaibeli konumuna getirilmesine şahit olduk ki çoğunluğu Fransız

vatandaşıydı (hani şu korkunç “banliyö gençleri”nin çoğu gibi), yalnızca yaşam tarzlarının kökeni ve normlar karşısındaki müstakilliği bile, nüfusun bir kısmının onlara karşı sözümona gizli olan düşmanlığını uyandırmaya yeltenmek için devlet nezdinde yeterliydi.

Geleneksel Yahudi düşmanlığının epey aşındığı söylenebilir çünkü onun hedefi de –*Sturmer*’in karikatürlerindeki Yahudiler, *Gringoire*’ın Yahudisi ve *Je suis partout*’ nunkiler– kaybolup gitti. Artık sadece, birbirinin peşi sıra gelen tüm yabancı [*métèque*] düşmanı hatıratı biriktiren Fransız burjuvazisinin en geri kalmış ve en nostaljik vatanında hayali kalıntılarda yaşıyorlar.

Siyah ve Arap Fransız gençliğinin büyük kısmının Yahudilere karşı beslediği hisler apayrı bir hikâye ve bu hissiyatın tarihsel anti-Semitizmle uzaktan yakından alakası yok. Taguieff bile bunun farklı bir şey olduğunu dillendirmişti: Yahudi fobisi tabirini ilk o kullanmıştı, eğer yanlış hatırlamıyorsam. O gençlerin Yahudilere karşı düşmanca tutumları temelde Filistin’de olup bitenlere sıkı sıkıya bağlı. Onlar İsraili Yahudilerin, Filistin’de aşikâr tarihsel nedenlerden ötürü kardeşleri gibi gördükleri Filistinlileri ezdiğini biliyorlar. Bunun karşısında burada Yahudi olarak görebilecekleri –başta sözüm ona Yahudileri ve Yahudi cemaatini “temsil eden”– kurumlar başkalarının yerine de konuşuyor ve onların sözünü gasp ediyor, özel-

likle de Yahudilerin hemfikir olmadıkları konularda. Bu kurumlar neredeyse kadir-i mutlak İsrail Devleti'nin her yaptığını destekliyorlar. Araplarla aynı mahallede oturan Yahudiler bazen İsrail'e koşulsuz destek verdiklerini açıklıyorlar. O zaman az evvel bahsettiğimiz gençler İsrail devletinin Filistin'e karşı uyguladığı baskı ile Fransız Yahudilerinin o budanmış imgesini karıştırıyorlar. Burada ve dışarıda, dünyanın tüm Yahudilerinin düşmanları olduğu fikrine kapılmalarına yol açabiliyor Fransız Yahudilerinin o imgesi.

Bu davada sözcükler kendi ağırlıklarını taşıyor. İsrail kendini Yahudi bir devlet olarak tanımlıyor, bu da "Yahudi" sözcüğü ile İsrail devletinin uygulamaları arasında ister istemez bir tür kaynaşma yaratıyor. "İbrani Devleti" denildiği zaman, bir zamanlar olduğu gibi, sanki daha az çetrefilli oluyor. Onlarca ülkede var olan bir diyaspora mensubiyeti ile Ortadoğu'daki devletin isminin bütünleşmesi simgesel açıdan çok önemli: Filistin'de olan bitenlerin sorumlusu o gençlerin gözünde Yahudi devletidir. Yahudi devleti ile Yahudilerin devleti arasında ise hiç değilse İbranilerin Devleti'nin kendisini dünyadaki tüm Yahudilerin devleti ilan etmesi vakıyasından kaynaklanan muğlaklık vardır. Birçok Yahudinin o devleti *kendi* devleti saymadığını bilmek için reel durumun nuanslarına hâkim olmak gerekiyor. Genç bir Arap ya da Siyah Fransız kadın ya da erkek için, geçtiğimiz on yıl-

larda Fransa'ya çalışmak için gelmiş, sefil bir mahalleye tıklıp kalmış Magrepli, Afrikalı bir köylünün çocukları için baskıcı İsrail devleti ile o isme eklemeye neredeyse topyekûn rıza gösteren Yahudileri birbirinden ayıştırmak hiç de kolay değil. Rızanın olmadığı yerlere kadar gidebilmek için dikkatli ve siyasallaşmış bir göz gerekiyor. O zaman Fransız Yahudilerinin hepsinin Filistin konusunda ille de medya aygıtının yaydığı resmi görüşten başka bir şey bilmeyen ortalama bir Fransızla aynı fikirde olmadıklarını görürüz. Zira İsrail'in politikasına karşı çıkan Fransız Yahudileri itina ile görünmez kılınıyorlar, tıpkı İsrail'deki radikal muhalefet gibi. Şüphesiz azınlıklar fakat 1956'da Cezayir Savaşı'na karşı Fransa'da örgütlenen muhalefetten daha az değiller.

Gençliğin bu tecrübesi anti-Semitizm değil. Daha ziyade Yahudilerin Fransa'daki konumlarına binaen yürütülen "yanlış siyasallaşan politik bir düşmanlık". Buna Cezayir'in sömürgeleştirildiği dönemin kalıntısı olarak Fransa'nın, Yahudilerle Arapları bölmeyi başaran az çok bilinçli tavrını da ekleyebiliriz. 1870 Crémieux Yasası birincisine Fransız vatandaşlığı verirken, diğerlerini çok farklı adlarla "yerliler" olarak adlandırmıştı.

Gençliğin bu politik hissiyatını nitelerken "anti-Semitizm" sözcüğünü seçmek, "yükselişte" olan bu anti-Semitizmin hiçbir şekilde reel durumun betimlenmesi değil sadece bir *damgalama ope-*

rasyonu olduğunu ileri sürmektir. Kasten uygun olmayan bir sözcüğün seçilmesidir. Kaldı ki onlara diğer fenalıklar da atfediliyor: Örneğin Finkielkraut için onlar yalnızca anti-Semit değil aynı zamanda cumhuriyetin okullarının mahvolmasının ve büyük şehirlerimizin çevresinde serpilmiş vahşiliğin, vs. de müsebbibiler. Burada “anti-Semitizm” sözcüğü hiç şüphesiz içlerinde en sert olanı fakat aynı zamanda yaşanan gerçeklikle en az ilişkili olan da o.

Bu operasyonun iki ucu keskin bıçak: Hem Siyah ve Arap gençliğini hem de onları destekleyenleri, İsrail’de sırasıyla bütün hükümetlerin politikalarına neredeyse tamamen düşmanca yaklaşanları hedefliyor. O insanların İsrail politikalarına zarar vermelerini önlemek gerekiyor zira bazen kitap yazıyorlar ve gün gelir seslerini duyurabilirler. Onları sessizliğe mahkûm etmek için anti-Semitizmle suçlayacaklar ve bu suçlamanın tamamen saçma olması pek de önemli değil.

Az önce açıkladığım gibi, gençliğe kuşku, düşmanlık ve kin tohumları ekmek hayli geleneksel bir burjuva sınıfı taktiği. Bugün temel amaçlarından biri halk gençliğini iyi eğitilmiş, beyaz küçük burjuvaziden ayıran sınırı çizmek, banliyö barbarlığı ile o sevgili liselilerimiz ve öğrencilerimiz arasında bir uçurum yaratmak; işte tam da bu nedenle okul konusu bu meselede bu derece gündeme geliyor. Çocukluktan, okul çağından itiba-

ren yerleştirilmeye çalışılan bir sosyal ayrımcılık söz konusu; bu nedenle anti-Semitizm suçlaması bir kez daha oldukça elverişli hale geliyor.

Bütün bu operasyon, Fransa tarihinde eşine sıklıkla rastlanan sapla samanı karıştırma vakalarından birini oluşturuyor. Bütün bu hikyelerde sınıf ilişkileriyle bağlantılı i meseleler sömürgeci ya da emperyal dış figürler üzerinden ele alınmıştı. Böylece II. Dünya Savaşı'na kadar III. Cumhuriyet yönetimi altında, sömürgecilerin, özellikle de ülkeyi art arda "barışa kavuşturana" generallerin yüceltilmesi yabancılara duyulan nefretle el ele yürüdü. Paris Komünü'nn tasfiyesinden beri Fransa'nın sömürgeci varlığı ile i çatışmaları i içe geçti, tabii bu arada büyük tereddütlerle dahi olsa "sol" glerin bu konudaki sıkı işbirliğini de unutmamalıyız. İşte bugün bu tür propagandacı bir bileşimin biraz alacakaranlık bir sürümüyle karşı karşıyayız. Amaç İsrail'in "köktenci" Arap barbarlığıyla girdiği mücadeleye verilen destek ile bizdeki genç banliyö barbarlarıyla mücadelenin temelde aynı olduğuna zihinleri ikna etmek. Her ikisinin de Arap veya Müslüman olmaları ve İsrail Devleti'nin politikalarını eleştirmeleri, işte bu iki olgu onların barbarlıklarının bariz kanıtları. Propagandacının bize söylediğine göre bu da dünya çapındaki İslamcı barbarlığın makul ve demokratik İsrail Devleti'ne karşı mücadelesini desteklemek demek.

Bütün bu hikâyenin en sorunlu kısmı ise bu bağdaştırmanın etkili sonuç verebilmesi adına propagandacının her iki sahneyle de alakasız bambaşka bir hikâyeyi işe karıştırması (Yakın-Doğu ile bizdeki banliyöleri bir araya getirmeye çalışması). Böylesi bir bileşimin işlevselleştirilmesi özellikle öldürülen insanlar, Naziler tarafından yok edilen Avrupa Yahudilerini düşününce tam anlamıyla utanç verici. Propagandacılar bu durumdan, baştan sona yanıltıcı şu üç sahte aksiyomu bir sis perdesi ardına gizlemek için faydalanıyorlar: Yahudi=İsrail Devleti, Filistinli=Müslüman köktencilik, banliyö gençleri=Müslüman köktencilik. Anti-Semitizm suçlaması ve dolayısıyla zihinsel planda Nazilerle kurulan suç ortaklığı bu üç saçmalığın kargacık burgacık biçimde aslında tamamen konu dışı olan soykırım patetiğinde bir araya getirilmesiyle oluşturuluyor.

Siyah ve Arap gençliğe karşı öne sürülen bu suçlama, ne İsrail Devleti'nin güncel politikasıyla ne de bu gençliğin terk edilmişliği ve maruz kaldığı ayrımcılıkla tarihsel açıdan gerçekten ilişkili olan bir takım yanlış aksiyomlara dayanmaktadır. Tüm bunlar da nihai olarak Avrupa Yahudilerinin yok edilmesi temasıyla birleştirilmektedir.

3. Tuhaf Bir Retorik

Çağdaş gerici polemğin birçok kanadını teşhis edebiliriz: Sıradan faşizmin şiddet yüklü avamlığı, eğitilmiş sağın ironik ve hırçın tavrı, profesyonel palavracıların anti-Semitizm olarak adlandırdıkları her şeye çatan söylemleri. Bu, üçüncü kanat genellikle sofistike entelektüellerden oluşuyor. Hepsisi de aynı gerekçelendirme yöntemini kullanıyorlar: Tekil bağlantılardan ve müstakil dönemlerden yola çıkarak bizim aralarında hiçbir alaka görmediğimiz şeyleri birbiriyle ilişkilendiriyorlar. İsterseniz biraz daha özel olarak bu bağlantılandırma işleminin retorik ayrıntılarıyla ilgilenelim. Bu zincirin sıklıkla karşımıza çıkan bir halkasına göre, anti-kapitalizm anti-Amerikancılığın çekirdeğini, anti-Amerikancılık demokrasi karşıtlığının merkezini ve demokrasi karşıtlığı da –burada nihai bir sıçrama yaparak– anti-Semitizmin eksenini oluşturur. Bu zincirleme bağlantıyı örneğin Bernard-Henry Lévy’de görüyoruz.

“Fransa’daki Amerikan karşıtlığı, 30’lu yılların *Fransız faşizminin etkisi alanında* beliren ve

bugün asla yeterince hatırlanmayan o politik tutku ve ideolojik sayıklama bizde Tocquevellici demokrasiye olan nefret kadar başka karanlık hisleri de yanlış biçimde maskeliyor [...] Fransa'daki Amerikan karşıtlığının *Yahudi lobisinin kanunları altında yaşayan kozmopolit bir ülke* fantazması fena halde cezbedici ve bu cazibe yukarıdan gelen simgesel engellemelerle tersine dönemeyecek kadar fazla tehlikeli".¹² Bu tekerlemenin daha az ilginç olmayan bir başka çeşidi de şöyle: Çok açık ki günümüzde anti-emperyalizm anti-Amerikancılıktır. Anti-Amerikancılık ise şüphesiz anti-kapitalizmdir. Anti-kapitalizm ise o klasik "yahudi banker" imgesi göz önüne alındığında anti-Semitizmdir. Dolayısıyla anti-emperyalizm anti-Semitizmdir. Bu çeşitlemenin bir avantajı da Filistinlileri savunuların kendilerini çoğunlukla anti-emperyalist olarak tanımlamalarının onların anti-Semitizminin hiçbir şüpheye mahal vermeyecek kanıtı olmasıdır!

Bir diğer örnek, ise başka bazı imgeleri öne çıkarıyor: İçimizden biri (Alain Badiou) son başkanlık seçiminin kaybedilmesinden sonra soldan kopanları gemiyi terk eden farelere benzetmişti¹³. Pierre Assouline blog'unda şöyle yazıyordu: "Bu ülkede insanların farelere benzetildiği son söylem 1942 yılında Yahudi tehlikesi üzerine yapılmış bir propaganda belgesindeydi".¹⁴ Farelerden bahsetmek Yahudileri yaralamakla eş değeri.

Bernard-Henry Lévy de bu tartışmaya *Le Monde* gazetesine yazdığı bir yazıyla katılıyordu. Şöyle diyordu: “Alain Badiou ‘kepezeliğe’ karşı haklı bir mücadele verirken siyasal dağarcığımıza zoolojik metaforları yeniden katmada beis görmüyor (“fareler”, “insanlar fareler gibi”). Sartre *Yeryüzünün Lanetlileri* kitabına yazdığı önsözde bu metaforların her zaman için faşizmin alamet-i farikası olduğunu göstermişti”. Yazarın sık sık kullandığı “zoolojik metaforla” ilgili suçlama sadece çürük değil (A. Badiou’nun “fare” sözcüğünü kullanması kendini kurtamak için taraf değiştirenler için söylenen o klasik atasözünün tekrarlanmasından başka bir şey değil) aynı zamanda atıfta bulunduğu bağlam da çarpıtılmış: Kati biçimde söyleyebiliriz ki Bernard-Henry Lévy’nin alıntıladığı Sartre’in metniyle, onun dediği şeyin hiçbir şekilde birbiriyle alakası yok. Eğer politik konumlanışı içerisinde hayvanları metafor olarak kullanan birisi varsa bunun da Sartre olduğunu eklemekte fayda var! “Bütün komünizm karşıtları köpektir”, bunu o söylemişti ve daha başka örnekler de var. A. Badiou’nun fare demesini, Sartre üzerinden faşist anti-Semitizme vardırıran zincir tamamen düzmece biçimde oluşturulmuş.

Bir diğer nev-i şahsına münhasır bağlantı da Nicolas Weill’in hayal ettiği şu dolaylı çıkarım: Medya eleştirisi gazeteciler üzerinden yapılıyor (tartışma götürmez ne mukaddem bir önerme!).

Haddizatında gazeteciler arasında birçok Yahudi var (Nicolas Weill ile anti-Semit Renaud Camus arasında tuhaf bir ortak nokta). O halde medyayı eleştirenler anti-demokratik/anti-Semittir. Nasıl ki bütün insanlar ölümlüye ve Socrates bir insan olarak ölümlüye, aynı şekilde tüm medya eleştirileri anti-Semit ise şu veya bu medya eleştirisi de anti-Semittir. Gerçekte Nicolas Weill üç isme odaklanıyor: “bu saldırganların [medya eleştirmenleri] çoğu Serge Halimi (*Les Nouveaux Chiens de Garde/Düzenin Yeni Bekçi Köpekleri*), Pierre Bourdieu (*Sur La Télévision/Televizyon üzerine*) ya da Jacques Bouveresse (*Schmock ou Le Ttrionphe Du Journalisme/Schmock ya da Gazeteciliğin Zaferi*) gibi isyan eden profesyonellerden oluşuyor, her üçü de anti-demokratik olarak nitelenemeyecek ortak bir eğilimi paylaşıyorlar. Az önce antidemokrasi ile anti-Semitizm arasında kurulan sıkı bağa değinmiştik. Nicolas Weil kimi zaman Aristo mantığına başvurarak ve çarpıcı örnekler vererek (Jacques Bouveress anti-Semittir, bu sonuca varmak lazımdır!) genel bir sonuca varabiliyor. Şöyle ki: 19.yy’da ve 20.yy’ın başlarında gazetecilik eleştirisine anti-Semitizm fenomeni eşlik etmiştir, gazetecilik bazı kimselerin gözünde tam bir Yahudi mesleğidir” (*Le Monde*, 2 Nisan 2004).

Amerika Birleşik Devletleri’ni eleştirmek, hayvanlardan söz etmek, medyaya verip veriştirmek;

tüm bunlar retorik üstadlarımıza göre anti-Semitizme varan dolambaçlı yollardır. Aynı şekilde utanç verici olan bir diğeri de, mukayese etmektir. Uzun zaman önce Claude Lanzmann Avrupa Yahudilerinin yok edilmesinin emsali olmayan bir olay, sözün bittiği yer olarak tanımlamış, ne olursa olsun başka hiçbir şeyle kıyas kabul etmediğini söylemişti. Buna karşı gelenler anti-Semitizm hatta inkârcılık ile suçlanıyor. Hatta, bugünden söz ederken II. Dünya Savaşı'na ve İşgal dönemine yapılan bütün atıfların gitgide suç teşkil eder hale geldiğini söyleyebiliriz. İçimizden biri (Eric Hazan) şöyle yazmıştı: "Silahlı bir grup Refah' ta bir İsrail tabyasını yok ettiğinde bu cürümü *terörist bir saldırı* (France 2) veya *suikast* (France 3) olarak nitelemek, 1944 Nisan'ında gözünü budaktan sakınmayan müfrezelerce devrilen Vichy Hükümeti'nin Enformasyon ve Propaganda Bakanlığı sekreteri zavallı Philippe Henriot'un Direniş hakkında kullandığı terimleri yeniden kullanmaktır".¹⁵ Her daim kulağı kırışte olan Nicolas Weill, derhal bunu sorguluyor: "İnsan kendi kendine bu adamın muhayyilesinde işgalci Nazi rolünü kimin oynadığını soruyor" (*Le Monde* 15 Nisan 2006). Modern engizisyoncuların yapmayı alışkanlık edindiği bir başka tehlikeli sıçrama da, bir tarafın teröristinin genellikle diğer tarafın direnişçisi olduğunu açıklamanın İsrail ordusu ile *Wehrmacht*'ı [Nazi Almanyası Savunma Güçleri] aynı potaya

koymak ve dolayısıyla açıkça anti-Semitizm yapmak demek olmasıdır.

Tüm bu dolambaçlı yöntemler yegâne amacı rakiplerine “anti-Semit” yaftası yapıştırmak olan yıldırıcı bir retoriğin oluşturulmasıyla sonuçlanıyor. Bu yafta bir kez yapıştırıldığında Kaptan Haddock’un kendisini bir türlü kurtaramadığı o ünlü plaster bant gibi asla sökülüp atılamayacaktır.

4. Yeni Engizisyoncular

Farklı kuşaklardan, entelektüel formasyondan ve profesyonel parkurlardan olsalar da piyasalarda “anti-Semitizm” avından ekmek yiyenlerin ortak bir özelliği var: Hepsi soldan geliyorlar. Claude Lanzmann direnişçiydi ve Cezayir savaşı sırasında cesurca davrandı, André Glucksmann Mao-cuydu Jean-Claude Milner gibi; Pierre André Taguieff Nanterre’deki situasyonistlere yakındı, Jean Birnbaum, *Monde Des Livres’in* külyutmaz sansürcüsü, İşçi Mücadelesi’nde yer almıştı, Alexandre Adler on yılı aşkın bir süre Komünist Parti üyesi, parti merkezindeki okulda öğretmen ve *La Pensée* dergisinin yardımcı editörüydü.

Bu köken meselesi bir kez daha Fransa’da yalnız soldan gelen entelektüellerin meşru kabul edildiğini gösteriyor. Zira en rezil işleri yapmak için bu tür bir geçmişe sahip olmak mutlak surette gereklidir: İlerici ve devrimci bir fikri diskalifiye etmeyi amaçlayan yeni protokollerin arayışında yalnızca onlar, “bir zamanlar ben de öyleydim” diyebilenler gerçekten otorite olabilirlerdi. Yaşan-

muş deneyimlere ve bilenmiş bir hafızaya yapılan bu başvurunun iki avantajı var: Birincisi “Ben onları tanıyorum, hem de yakinen tanıyorum” deme imkânının sağlanması ki bu da alttan alta “onlar hakkında anlatacaklarım var, elimde belgeler var” demek oluyor. İkincisi sözde etik bir suçluluk duygusuna dayanıyor: “Onların içine karıştım, ama aklım başıma geldi, bir daha asla”. Tanışıklık ve yargılama işte bu iki protokol onlara hem yakınlığı hem de mesafeyi göstererek kendine has bir öznelliği oluşturuyor. İşte bunlar kırk yıldan beri Fransa’da hâkim olan eski solcu dönem duruşun propagandasını yaptığı erdemlerdir.

Şurası kesin ki etkili olması açısından bakıldığında sağ kökenli bir entelektüelin 18.yy’dan beri Fransa’da tutunamayacağı herkesin kabul ettiği nesnel bir gerçeklik. Bunu başaran pek az kişi oldu, Joseph de Maistre ya da Charles Maurras gibileri neredeyse bir tuhaflik teşkil ediyorlar kaldı ki resmi eğitim kurumlarının içerisine pek alınmıyorlar. O halde rakiplerine anti-Semit muamelesi yapmakla iştigal edenlerin soldan veya birçokları gibi aşırı soldan gelmesi şaşırtıcı olmasa gerek. Taraf değiştirerek küçük kusurlarını aynen muhafaza ettiler. Alexandre Adler örneğin, Komünist Parti çıkışlıdır ve o aynı kibrini sonuna kadar muhafaza etmiştir, her ne söylüyorsa salt o söylediği için daima doğrudur, öngörülerini olaylar tarafından yanlışlandığında tipik Stalinci tavır olarak aynı

sessizliğe bürünür: Ne de olsa rota 180 derece değiştiğinde dün savaştığın şeyleri aynı küstahlıkla savunmayı bilmek gerekir. Bu, klasik sağın iş görme biçiminden oldukça farklı, klasik sağ her zaman için savunduğu düzenin doğal düzen olduğuna kânidir: Bu doğallığı, onu gerekçelendirmeye tenezzül etmeden ortaya koyar. Soldan gelenler ise bu geçiş esnasında her zaman kategori olarak birbirine zıt iki ifadenin karşı karşıya gelmesi üzerine kurulu bir retoriği sahiplenirler, işleyiş yönünü tersine çevirmek yeterlidir: İşgale uğrayan ve kötü muamele edilen halklar karşısında emperyalistlerden yana, isyan eden gençlere karşı polisten yana, Filistinlilere karşı İsrail Devleti'nden yana, kâğıtsız işçilerin kontrol edilmesi ve sınırdışı edilmesinden yana kısaca kurulu düzenden yana ve kendisini o düzenin dışında tutmak isteyeninin karşısında olurlar.

Eski komünist partinin retoriği de *Proleter Sol* gibi en sıkı Maocu gruplarıinkiyle türdeştir. Özellikle komplo teorilerine olan iştahı, sebatkârane bir hain ve ajan bulma arayışı, daha da korkuncu rakiplerin daima diğerleri tarafından manipüle edildiğini beyan etme, vs... konularında. Şu anda bizi ilgilendiren konuya dönersek, anti-Semitizm suçlamalarına paralel olarak yeni engizisyoncuların ağzından sık sık radikal solun İslamcılık tarafından yutulduğunu duyarız. Eric Marty bunu içimizden birine (A. Badiou'ya) söyledi: "Ne derse-

niz deyin sizin beğendiğiniz doğrultuda dünya çapında çalışan tek güç radikal İslamdır ve sizin gibi Fransız entelektüelleri İslamcı terörizmin Batıdaki kılıfından başka bir şey değillerdir.” Netice onların gözünde, işgal edilmiş Filistin topraklarında İsrail hükümetinin yaptığı haksızlıkları ve zulmü protesto edenler veya Fransa’da polisin gençlere karşı kıyıcılığından endişeye kapılanlar nostalji yapmaktadırlar, farkında olmasalar da merhum işçi sınıfı yerine sakallı teröristleri koymuşlardır. Bu hesaba göre biz de onlara hâlihazırdaki gerici hâkimiyetin hizmetinde, Amerikan ordusunun ve İsrail devletinin himayesinde, barbarlığın karşısındaki o ileri karakolda uzmanlaşmış bir entelektüel müfreze olduklarının farkında olup olmadıklarını sorabiliriz. Zira onların rolü bu; Glucksmann’ın Sarkozy’nin ellerinden onur nişanesi alması bir nevi eşyanın tabiatı gereği idi.

Rakiplerine kara çalmak söz konusu olduğunda susmak bilmeyen engizisyoncularımız nihayetinde savundukları amaçlar konusunda o kadar da emin konuşmuyorlar. Yaşlı Spengler’in bir yüz yıl önce bittiğini ilan ettiği Batı Dünyası? Pazar ekonomisi? Irak işgali? İnsanların geçişini engellemek için dünyanın dört bir tarafında dikilen duvarlar? Ülkemizdeki küçük burjuvaların yaşam seviyesi? Oluşturdukları sahne –anti-Semitizm, İslamcılık, terörizm– hiç şüphesiz biraz kaba saba ancak iş rakipleri yaftalamaya gelince pekâlâ

çağımızın fikir biçimlendirme koşullarına yeterince iyi uyarlanmış bir araç olduğu söylenebilir. Bununla birlikte bu sahne tüm güncel sorunları öylesine bariz biçimde ıskalıyor ve özü itibariyle öylesine kurmaca ki onların bile kendilerine ne ölçüde inandıkları sorusu akıllara geliyor. Kinik manipülasyonun derecesi kişiden kişiye değişiyor. Örneğin Finkielkraut hiç şüphesiz kendi söylediklerine inanıyor, diğerlerine nazaran çok daha safiyane biçimde saçmıyor. Gönlünden geçenleri açığa vurmaktan ve anlaşılammaktan duyduğu kederi göstermekten hoşlanıyor, çarmıha gerilmiş bir figür gibi görünmeyi seviyor. Baskın bir fikir karşısında afallamış gözlerle ve sadece kendi nostaljik yakınmalarını beslemeye yarayan abartılı suçlamalarla dikleniyor. Ancak diğerlerinin çoğu tamamen kiniktir. Onlar için bu hayali anti-Semizm avı altın yumurtlayan bir tavuktur, bu sayede güçlerine güç katabilirler yeter ki bu beter gidişin cici küçük askerleri olsunlar.

5. Kimin Çıkarına, Hangi Amaçla

Yahudileri savunma arzusu faraziyesi haricinde bazı entelektüelleri, her yerde geçer akçe bir damgalama ve çok ciddi bir itham olan “siz anti-Semitsiniz” cümlesini kurmaya iten saikler üzerine düşünmeliyiz. Her birinin farklı farklı sebepleri olsa da temelde ortak bir nokta yakalayabiliriz: Hâlihazırdaki düzeni destekleme, var olan iktidar ile kurulan gizli ittifak, tarihsel bir komünizm karşıtlığı, Amerikan ordusunun “özgürlüklerin” son savunma kalesi olduğu kanısı, İsrail Devleti’nin savunusu bunlardan bazıları, elbette açıkça anlaşılır olan kendi reklamlarını yapma kaygılarını hesaba katmıyoruz.

Unutmayalım ki ilk gençliklerinde Maocu olanların bazıları gerçekten iktidarı ele geçireceklerini düşünüyordu. İşlerin biraz daha çetrefil olduğunu, uzun süreceğini, fabrikalarda ve mahallelerde çetin ve oldukça güç bir çalışmayı gerektirdiğini fark ettiklerinde dümeni kırdılar ve anti-totalitarizm adı altında yeni gerici ideolojiyi örgütlediler. Üstelik bunların hiçbiri “yeni” değil, hepsi eskinin

dönüştürülmesinden ibaret: “Yeni filozoflar”ın argümanları 50’li yılların anti-komünist argümanlarının yeniden ele alınmasından başka bir şey değil. Bizim eski Maocular da temel çelişkinin proleterya ile burjuvazi arasında veya sosyalizm ile emperyalizm arasında değil demokrasi ile totalitarizm arasında olduğunu, yani onların Amerikalı efendilerinin söylediği kelimeleri kullanacak olursak “komünist diktatörlükler” ile “hür dünya” arasında olduğunu söylüyorlar. Güzel hesap: Bu son viraj onlara Maocu mazilerinin kazandırdığından çok daha fazlasını kazandırdı.

Bugün hayali anti-Semitizm avının itici gücünü oluşturluyorlar. Bu hareketin önemli figürlerinden biri olan eski *Proleter Sol*’cu Claude Milner, onların en orijinal düşünürü olarak diğerlerinden farklı bir konumda, banal tekrarlardan ve zamanında kullanılmış propagandalardan kaçınmaya çalışıyor. Maoculuktan dönenlerin bir taraftan her türlü halkçı politik görüşü bir tarafa bırakırken diğer taraftan Yahudi meselesinin promosyonunu birdenbire geçerliliği olan bütün düşüncelerin merkezine koymaları arasındaki ilişkiyi biçimlendirmeye çalışan da oydu. Aynı zamanda, zamanın bu büyük davası için oldukça yetersiz somut temellere dayanmalarına rağmen kendi tarihsel ve kavramsal dayanaklarını ana hatlarıyla o tuhaf anti-Semitizm karşıtı kampanyaya yedirmek isteyen de oydu.

Jean-Claude Milner *işçi* adının eskimesinin ve tedricen ortadan kalkmasının 20.yüzyılın büyük olayı olduğu tezinin yanı sıra, *yahudi* adının bütün bölünmelerin ve karşıtlıkların referans noktası olarak güçlü biçimde geri döndüğünü savunuyor. Bu ikame Milner'nin ustası Lacan'ın "ana-gösteren" tabir ettiği, düşünce ve eylemin o isim altında çağdaş atılımını kazandığı şeye dayanıyor. Jean Claude Milner bize, nasıl ki "işçi" 1966 ile 1976'da çok sayıda genç öğrenciyi fabrikalarda çalışmaya, oralarda çekirdek politik gruplar örgütlemeye ittiyse bugün de "Yahudi" adının bütün evrenselliğin tek bir kimliğe dayandığını anlamamızı emrettiğini öğretiyor. Ona göre "Yahudi"; kimliğini koruma ile hakikat istenci arasındaki bağın örnek ismi. Diğer evrensellik yorumlarının hepsinin, gizliden gizliye anti-Semit olduğundan yola çıkıyor, Milner onları "ilerlemeci" olarak nitelendiriyor. Özellikle siyasette "işçi" sözcüğüne iliştilen ve onu ayakta tutan her şeyin, çoğunlukla da "emperyalizm", "halkçı politika", "enternasyonalizm", "özgürleşme" gibi genel tabirlerin, "Yahudi" adının temel işleyişini anlayamamanın bedeli olan anti-Semit bir arkaizm olduğunu söylüyor. İşte bu Milner'nin, Finkielkraut'un France Culture'deki bir radyo programında (13 Ocak 2007) hızını alamayarak Badiou anti-Semittir açıklamasını yapmasının, daha önce de Badiou inkârcıdır demeye getirmişti, derinliklerinde yatan nedendir.

Milner'nin analiziyle vecde gelen herkes için yeni ana-gösterenin önemli avantajları var: Sadece "işçi" sözcüğü ve onunla bağlantılı olan her şey gibi yerleşik iktidara muhalefet edenlere cevaz vermemekle kalmıyor "demokrasi" adı altında söz konusu iktidarla yapılacak gizli bir anlaşmayı da gerektiriyor. Her şey sanki ikna etme gücü bakımından işçi ya da proleteryaaya denk bir şeyler bulmuşuz gibi yapılıyor, ancak bunlar tam tamına karşıt amaçlara hizmet ediyor.

Şayet işçiyi ana-gösteren olarak kabul edecek olursak bundan derhal bir randıman alamayız. Zira orada militanca bir çalışma buyruğu vardır. Bu çalışma nankördür (alt küçük burjuva öyle düşünür) ve kısaca söyleyecek olursak ufku tarihseldir. Oysa Milner'nin sivri zekâsıyla kuramcılığına soyunduğu bugünkü kavrayış, Lanzmann ve *Modern Zamanlar*'dan, önceleri *Proleter Sol*'un karizmatik lideriyken giderek "Yahudi âlimi" [*juif de l'étude*] figürüne bürünen Benny Lévi'nin son beyanatlarından ve televizyon entelektüelleri güruhundan beslendiği gibi, istisnasız iktidardaki tüm partilerin siyasal vizyonuuyla da uyum içindedir ve sürüyle aceleci insanın iktidarın ana arterlerinde dolaşmalarına olanak tanımaktadır. Küçük bir "eleştiri" özgürlüğünü paraya çevirerek bu iktidar aygıtına ve onun efendilerine üst düzey bir entelektüel koruma sunuyorlar. Üstüne üstlük, güçlünün yanında olduklarından, aynı konumda

olmayanlara karşı büyük bir zarar verme gücüne sahipler. İşte bu gücü beslemek için anti-Semitizm teması onlar için çok önemli.

“Yahudi” adı, –güçlü bir antagonizma için fazlasıyla soyut ve heder olmuş “demokrasi”nin tersine– telafisi olmayan tarihsel şeyler üzerine temellenen bir etiketlemeye izin veriyor. Bunun için Avrupa Yahudilerinin yok edilmesini 20.yy’ın emsali olmayan mutlak suçu ilan etmek çok önemli. Bu inşanın en sistematik teorisyeni hâlâ Jean Claude, Milner’dir; incelikli ifadeler ve güçlü bir dille sunulması en az diğerlerinininkiler kadar kırılğan olan gerekçeler zincirine umulmadık bir güç kazandırıyor. Alabildiğine sofistike bu gayretleri çok sayıda entelektüelin gözünde eski referansların, –Maocuların, Marksizme yakın entelektüellerin ve toplumsal konularda tavır alan Sartre’inkilerin– hükümsüz kalmasıyla, “ilerici” sıfatının paradoksal biçimde bir tür hakarete dönüşmesiyle sonuçlanıyor. Milner ve takipçileri için ilericiler, 20.yüzyılın Yahudi soykırımını dışında da önemli olaylara şahit olduğunu düşünen insanlar. Onlar anakronik bir nostaljiye sınımsız sarıldıkları ve “Yahudi” adının eşsiz önemini küçümsedikleri için isteseler de istemeseler de anti-Semitler. Bu nokta oldukça önemli: Milner için anti-Semit olmak öyle olmak istemeye sıkı sıkıya bağlı değildir. Zaten anti-Semitizm açık edilen bir ideoloji de değildir. Bir bilinç, proje ya da

karar hiç değildir, görünüşte “Yahudilik”le uzak ara hiç ilgisi olmayan bazı tercihler anti-Semittir. Milner’ nin ve bu akımın en büyük zaferi, “objektif anti-Semitizmi” yaratmış olmalarıdır, tıpkı adı san belli olmayan bir müziği “objektif olarak emperyalist” diye yargılayan eski Stalinistler gibi. Bundan böyle hemen her şeyi ve herhangi birini ivediklikle “anti-Semit” ilan etme fırsatını da beraberinde getirecektir bu tavır.

6. Peki İsrail Devleti'nin Bu Meselede İşi Ne?

Polemiklerde son tahlilde daima Avrupa Yahudilerinin yok edilmesindeki suç ortaklığı fikrine dayanılarak kullanılan şu Yahudi adının dogmatik biçimde İsrail Devleti'ne yapışık olması zorunlu mudur? Aynı işlemi İsrail'in eleştirilmesine açık kapı bırakarak da yapabiliriz hem de Yahudi adı adına. Dünyanın dört bir yanındaki hatta İsrail'deki çok sayıdaki "ilerici" (Milner'ye rağmen bu kelimeyi kullanmama izin verin) Yahudinin pozisyonu da tam tamına bu. Ne kadar aklîselim olursa olsun bu tavrın hâkim konumda olmaması İsrail Devleti'nin kendine mahsus görüşünden kaynaklanıyor ki "Yahudi" adı burada tamamen madun bir rol oynuyor. Bu görüşte söz konusu devlet Batı'nın ileri karakolu olmakla özdeşleşmiştir. O "bizden çok daha fazla" orada, o cephe dedir. Eğer savaştan önce Yahudilere, [herhangi bir yerle] bütünleşmekten âciz vatansız yabancılar olarak bakılıyorduyse şimdi tam aksine Ortadoğu'ya yerleşen Yahudiler, buradaki Avrupalılardan çok daha Avrupalı görülüyor, zira "İslamcı"

barbarlığa karşı bizim değerlerimizi, bizim olduğu gösterilen sınırlarda savunuyorlar.

Bizim şu yeni engizisyoncuların atıfta bulunduğu bütün isimler her şekilde devlete dair olmalıdır. Politik bir mücadelenin sadece devletten yana verilebileceğini aksi halde yolunu şaşırmış, kaybolmuş haldeki halkın o nefret edilesi koşullar tarafından yutulacağını savunan o eski küçük burjuva kanaati gibi. İşte bu kanaat resmi komünizmden, Maoculuktan ya da Troçkizmden dönenlerde uzun süre dokunulmadan kaldı, üstelik onların diyalektiğinin birdenbire tersine dönmesine rağmen. Yahudi adına dönüşün ardında bir devlete üyeliğin, İsrail Devleti'ne yönelik ikinci bir milliyetçiliğin olması zaruridir. Ve bu milliyetçilik geçmişte Sovyetler Birliği ya da Maocu Çin'de olduğu aynı karektere bürünüyor: Bir politikaya değil ancak bir devlete verilen koşulsuz desteğe dayanıyor. Zamanında Alman-Sovyet paktını ya da Rus tanklarının Macaristan'a girişini yiyip yutmanın gerekli olması gibi.

İsrail devletinin menfaatini temsil eden bir diğer konu ise Yahudi/Arap ile demokrasi/totalitarizmin takdimi, burada en temelde "İsrail Ortadoğu'nun tek demokrasisidir" argümanı yer alıyor. İsrail ordusu kâh Yahudiler adına kâh demokrasi ve ondan daha önemli bazı şeyler adına, Germen sınırındaki Roma lejyonları misali, uygarlığın ileri karakolunda bulunuyor. Eğer yenilgiye uğrarsa barbarlık

akın edecek. Başka bir dünyadan gelen bu dış düşmanın, çapulcuların bizim şehirlerimizin kapılarındaki temsilcileri ise o çoluklu çocuklu ürkütücü işçi aileleridir.

Haydi, gelin burada hipotezimizi biraz daha ileri götürelim: Bahsettiğimiz insanlar için, onlar ne derlerse desinler, önemli olan “Yahudi adı” değil “Batının mukadderatı”dır. İşte bu nedenle “Yahudi” “İsrail Devleti” ile özdeşleştirilir ve onlar bu devletin Filistinliler ve Araplara savaş açmasını hararetle desteklerler. Böylelikle geleneksel olarak anti-Semit olan Amerikan aşırı sağ, Bush ve ortakları hamiliğinde ultra-muhafazakâr Hıristiyanlar ile yeni dünya düzenine biat etmiş eski “ilerici” Yahudiler arasında önceden kestirilemeyen bir ittifak örgütlemiş olur. Hatta Fransa’da bile Marine le Pen’in Yahudilere karşı beklenmedik ölçüde yumuşak davranırken, bugün ülkenin en ürkütücü sorununun kaldırımında namaz kılan birkaç “Müslüman Arap” olduğunu savunduğunu görebiliriz. “Gericiliğin yenilikleri”ni görmek için “Banliyo gençleri” ve “ilerici entelektüellerin” çok yakında “Ulusal Cephe” [Front National] tarafından gayet paradoksal biçimde anti-Semit sayılacağı zamanları beklemeli.

Biraz daha ampirik bakacak olursak “Fransa’da anti-Semitizmin yükselişi”nin inşası aslında Yahudileri kendi *aliyah*larını bulmaya yönelten, onları İsrail’e yerleşmeye iten önemli bir argüman.

Fransız diasporası dünyada, ABD'den sonra ikinci sırada yer alıyor ve İsrail hükümeti "demografi sorunuyla" boğuşuyor, dışarıda yaşayan uygun durumdaki herkesi içeri çekmeye çalışıyor. Fransa'da gizli servislerin Yahudileri göçe teşvik etmek için Irak'ta ve Fas'ta olduğu gibi sinagogları havaya uçurması zor olduğundan başka türlü bir prosedür izleniyor. İsrail'den yayın yapan birçok program Yahudilere basit bir mesaj veriyor: "Derhal Fransa'yı terk edin, Fransa Yahudiler için güvenli bir ülke değil". Ariel Sharon 18 Temmuz 2004'te bir Amerikan Yahudileri Derneği karşısında şöyle demişti: "Fransa'da çok vahşi bir anti-Semitizm yayılmakta". Bu "vahşiliğin" açıklaması ise şöyle: Nüfusun yaklaşık %10'u Müslüman, bu da İsrail karşıtı yeni bir anti-Semitizm biçiminin atağa kalkmasına neden oluyor". Ve sözlerini söyle tamamlamıştı: "Şayet Fransa'daki kardeşlerime hitap edecek olursam şöyle derdim: 'Mümkün olan en kısa zamanda İsrail'e göç edin'". Anti-Semitizmin "yükselişine" karşı yürütülen kampanya "Yahudileri" İsrail vatandaşı yapmanın bir yolu ki Yahudilerin çoğunluğunun öyle olmadığı bir dünyada bunun sonuçları oldukça gerekli.

Neticede "anti-Semitizm" sert vuruşlardan sıkıncı karşı ateş açmaya hizmet ediyor. 2007 Şubat'ında Pierre Péan, Bernard Kouchner¹⁶ hakkında bir kitap yayımladı, kitapta Kouchner'in Başkan Bongo döneminde Gabon'da sağlık sektö-

ründe danışman olarak çalışırken çevirdiği işler kanıtlarıyla açıklanıyordu: Kouchner'in yakınları tarafından yönetilen iki özel şirket iki küsur milyon avroluk bir sözleşme imzalamış. Kouchner Dışişleri Bakanı olunca faturaları ödememişler. Kitabın yankısı çok büyük oldu ve Kouchner kendini Parlemantoda savunmak durumunda kaldı. Kouchner, *kozmpolit* sözcüğünün kullanımından yola çıkarak kitabın bütününün değilse de bir kısmının anti-Semit olduğunu ima etti: “Zor zamanlarda kozmpolitlik suçlaması, size hiçbir şey hatırlatmıyor mu? Bana hatırlatıyor” dedi. Cümlenin bağlamı bu ithamı kendiliğinden çürütüyor olsa gerek: “Anglosakson, insan hakları savunucusu ve neoliberal bir kozmpolitanlık adına rezil edilen bir ulusal bağımsızlık”. Ancak “anti-Semitizm” sözcüğünden dumura uğrayan Pierre Péan, kendisini sıkı biçimde savunamadı ve dosya kapandı. İşte karşı-ateşin başarısı.

Bir diğer örnek Shloma Sand'ın *Comment Le Peuple Juif Fut Invinté (Yahudi Halkı Nasıl İcat Edildi?)*¹⁷ kitabının Fransa'da kazandığı başarı karşısında Eric Marty'nin *Le Monde* gazetesine yazdığı, yazarı anti-Semitizm ve inkârcılıkla suçladığı makalesidir (28 Mart 2009). Şöyle diyordu: Zyklon B gazının zararsızlığını açıklamak için kimyagerlik stajı yapmak nafile, keza Ağlama Duvarı'nı *El Aksa* Camisinin bahçesindeki fazladan bir çıkıntı haline getirmek için kendini arkeolog

zannetmek de öyle, zira eğer Yahudi halkı batılı ulus-devlet paradigmasının etkilediği bir 19. yy. icadından başka bir şey değilse o halde mesele hallolunmuş demektir.” Sadece şu işe bakın ki Sand Fransız değil ve bu tip laflar onu hiçbir şekilde etkilemiyor. Aynı gazetede Marty’e verdiği cevap çarpıcıydı:

Benim yaklaşımıyı gaz odalarını inkâr edenlerle aynı kefeye koymaktan neden imtina etsinler ki? Bu gayet dolambaçsız bir yol, hatta ne kadar kaba ve amiyane olursa o kadar işe yarar. İşin aslı benim kitabıma karşı birçok kişiyi harekete geçirmek. İsrail’de bu kitap etrafında dönen tüm fırtınalı tartışmalarda asla böyle bir karşılaştırma yapmak akıllara gelmedi. Ama Paris Tel Aviv değil. Fransa’da hiçbir şey muhalifleri susturmak için anti-Semit olduklarını ya da daha da kötüsü Yahudileri yeterince sevmediklerini ileri sürmekten daha kolay değildir!

İşte bu da karşı-ateşin başarızlığına bir örnek.

Kısadan hisse “anti-Semit” teriminin inşası ve kullanımı günümüzde “Fransız istisnası”nın bir çeşidini, bu “istisna”nın tarihimizin çok karanlık bir girdisine dönüştüğünde aldığı münferit biçimlerden birini oluşturur: Özellikle Büyük Devrimimiz’den beri hiç dinmeyen güçlü bir siyasal ve entelektüel gericiliğin ısrarlı varoluşudur bu.

7. Hak Arama Hareketleri

2009 yılına kadar “ırksal nefreti körükleme” iddiasıyla mahkemeye taşınan davalar, başkanlığını M. William Goldnadel’in yaptığı “Sınır Tanımayan Avukatlar” örgütü tarafından açılıyordu. Goldnadel’in en önemli zaferleri Angolagate skandalından sonra İsrail’e sığınmış olan Rus silah kaçakçısı Gaydamak’ı ve Müslümanların aşağı-insan olduğunu kanıtlamak için koca bir kitap yazan İtalyan Oriana Fallaci’yi savunmaktı. Daniel Mermet’e karşı 31 Mayıs 2002’de açılan davada, Mermet’e karşı yapılan suçlamanın [ırksal nefreti körükleme] tanıkları Alain Finkielkraut, Pierre-André Taguieff, Alexandre Adler ve CRIF (Yahudi Kurumları Temsilciler Konseyi) Başkanı Roger Cuikermann’dı. Bu prestijli katılıma rağmen Goldnadel davayı kaybetti. Ancak bunun çok da önemi yok zira başka yerlerde olduğu gibi burada da önemli olan insanların gözünü korkutmak ve bir ceza mahkemesi önüne çıkmaya alışık olmayanlar için bu bile yeterince yıldırıcı.

İsrail mallarını boykot eden kampanyayla bir-

likte hak arama hareketleri başka bir boyut kazandı: Biz bu kitabı yazdığımız sırada “bir ülkeye aidiyet sebebiyle ayrımcılığı kışkırtmaktan” 80 dava açılmıştı. Davaların hemen hemen hepsini emekli polis komiseri, CRIF yönetim kurulu üyesi ve açıkça Fransız aşırı sağıyla ve İsrail kolonileriyle bağlantılı Sammy Ghozlan açtı. Aynı zamanda “Anti-Semitizme Karşı Ulusal Teyakkuz Bürosu”nu kurdu, davalar bu kurum adına ve genellikle Fransa-İsrail Ticaret Odası, La Licra (İrkçılığa ve Anti-Semitizme Karşı Uluslararası Lig) ve Sınır Tanımayan Avukatlar adına açılmıştı. Ghozlan’ın onlarca dava açması bile yeterince özel bir durumsa da, daha da garip olanı savcının her seferinde gelip davayı izlemesidir, hiçbir şekilde buna zorunlu değildi fakat bunu yapmazsa davaların sonuçlanma şansı şüphesiz çok daha az olacaktı. Savcı, Adalet Bakanlığının talimatlarını tereddüt göstermeksizin izliyor: 19 Şubat 2010’da CRIF’nin Bordeaux’daki yemeğinde [Adalet Bakanı] Micheèle-Alliot-Marie şu açıklamayı yapmıştı: “İsrail menşeli olduğu ya da Kosher etiketli olduğu için bazı ürünlere yapılan boykot çağrısını kabul edemem”. “Kosher etiketli ürünler”: Sapkın bir oportünizm ile katıksız ahmaklık arasında bocalıyoruz, ikisinin bağdaştırılması hiçbir şekilde yabana atılmamalı. Hâkim olan mantıkta İsrail devletine karşı yapılan tüm eylemleri Yahudilerden ve onların dini adetlerinden ve bütün “ürün-

lerinden” nefret etmekle özdeşleştirme sinsiliği yok mu? Şöyle düşünelim, diyelim ki yabancı bir ülkenin “ilericileri” Cezayir Savaşı sırasında, o sömürgeci savaşın korkunçluğu karşısında Fransa’dan ithal edilen mallara karşı bir boykot örgütlemek istediler. Söz konusu ülkenin Adalet Bakanı ya da İçişleri Bakanı şöyle bir açıklamada bulunuyor: “Hıristiyan peyniri, Hıristiyan şarabı oldukları ya da Fransa menşeli oldukları gerekçeyle bazı ürünlere boykot çağrılarını yapılmasını kabul edemeyiz”? Belki de, eninde sonunda, tüm dünyada Adalet Bakanları ve Savunma Bakanlarının açıklamaları sağduyu sınırlarını aşabilir.

8. Engizisyoncuların Gücü ve Dalavereleri

“Anti-Semitizme karşı savaşı” meslek edinenlerin sesi medyada oldukça gür çıkıyor. Onlar, gördüğümüz üzere, eskiden aşırı solun hizmetinde olan entelektüeller ve bu da onlara bir tür meşruluk kazandırıyor. Gerçekten örgütlü olduklarınıysa söyleyemeyiz, kendi adlarına konuşuyorlar, konuşmak onlar için bir özgürlük ve iktidar meselesi. Onlar hakkında asla “lobi” kelimesini kullanamayız: Hiçbir şey başkanları, devamlı üyeleri ve basın ve kamuoyu üzerinde doğrudan baskı kurabilmek için ellerinin altındaki türlü çeşit araçlarıyla her daim hazır ve nazır olan ABD’deki AIPAC (Amerikan İsrail Kamu İşleri Komitesi) ya da Antidefamation League (Karalama Karşıtı Lig) ile kıyas kabul etmez. Her yerde anti-Semitizm görenler Fransa’da düzenli olarak toplanıp ne yapılacağına dair ortaklaşa kararlar alan gerçek bir grup teşkil etmiyorlar. Onların birlikteliği şefsiz bir orkestrayı andırıyor: Her biri ayrı telden çalıyor, sırası geldiğinde kendi enstrümanıya maharetini gösteriyor. Şayet birileri ne olursa

olsun *Auschwitz* kelimesini yazmaya ya da telafuz etmeye cüret ederse, Claude Lanzman önce sözcüğün kendi icaplarına uygun bir bağlama oturup oturmadığını hesaplıyor ve eğer yazarın onu ihlâl ettiğine kani olursa derhal sazı eline alıp *Le Monde*'a, orada kendine her zaman baş köşede yer bulacak, bir makale yolluyor. Kitap söz konusu olduğunda bu Eric Marty ve bir makale ya da televizyon, radyo programı söz konusu olduğunda mesela Bernard-Henri Lévy olabilir.

Bu saz üstatları medyada oldukça güçlü bir konumdalar. Alan Finkielkraut her hafta *France Culture* radyosunda en çok dinlenen saatlerde bir program yapıyor. Üstelik düzenli olarak RCJ'de (Yahudi Cemaatinin Radyosu) bir program daha hazırlıyor ki orada çok daha rahat davranabiliyor, örneğin bizden birine (E. Hazan) "kasher pogromunun yaratıcısı" muamelesi yapabiliyor. Bernard-Henry Lévy, *Libération* gazetesinin bir kısım sermayesinin sahibi olmasının yanı sıra *Le Monde* gazetesinin Denetleme Kurulu'nda yer alıyor, *Le Point* haber portalı ve dergisi *La Règle Du Jeu*'de köşesi var, ayrıca Hachette grubunun önemli basımevlerinden olan *Grasset*'de önemli bir pozisyonda bulunuyor. Jean Birnbaum *Mondes Des Livres*'in *Essais* [Kitap Tanıtım] sayfalarının yöneticisi, böylelikle kendi fikirlerine uymayan eserleri sansürleme ya da yalnız kendi işine gelenleri tanıtma olanağına sahip oluyor. Alexandre Adler

istediği zaman *Figaro* gazetesine yazabiliyor ve bu gazetede içimizden birini (A. Badiou) açıkça “anti-Semit” olmakla suçlayabiliyor. Kontrolsüz bir öfkenin etkileri mi bunlar? Bizim yeni engizisyoncularımız kovuşturmaya uğraması gereken o sıfatı [anti-Semit] okuyucuya kabul ettiriyorlar ancak çoğunlukla bunu yalnızca onu ima ederek yapıyorlar. İşte Sartre’ın kurduğu fakat bugün Lanzmann’ın yönetiminde olan o ünlü *Les Temps Modernes* dergisinin hâli budur. Dergide biraz Milner’ın nesir stilini, biraz Marty’nin hırpani tarzını ve büyük ölçüde Radeker’in o sayıklayan havasını buluyoruz.

Bu hatırı sayılır kişilerin düşmanlığı medyanın da ötesine geçebiliyor: İnsanların kariyerlerini tehlikeye sokmaya muktedirler. Eyal Sivan ve Michel Khleifi’nin *Route 181, Fragments D’Un Voyage en Palestine-Israel* belgeseli 2003 Gerçeğin Sineması programı kapsamında Pompidou Merkezi’nde gösterilecek filmlerin arasına alındığında Claude Lanzmann; devleti “sorumluluklarını yerine getirmeye” çağıran ve Bernard-Henry Lévy, Philippe Sollers, Eric Rochant ve Arnaud Despechin’lerin ortaklaşa imzaladığı bir mektupla somutlaşan bir komploya girişti. Kültür Bakanı Jean-Jacques Aillagon, “kamu düzenini bozma tehlikesiyle” iki gösterimden birini programdan çıkardı. Neyse ki Pompidou Merkezi tamamen teslim olmadı ve gece geç saatlerde bir gösterim

koydu. Fakat o zamandan beri Sivan yirmi küsur yıldır çalıştığı Fransa’da başka projeler gerçekleştiremez oldu. Bütün programlardan isminin çıkarılması ve desteklerden mahrum bırakılması sonucunda yurdunu terkedip Londra’ya taşınmaya mecbur kaldı. Yahudi hatta Eyal Sivan gibi İsraili olmak bile anti-Semitizm suçlamasına karşı sizi hiçbir şekilde koruyamıyor. Hatta ilginç bir paradoks olacak ama yeni engizisyoncular yeni bir “anti-Semit” yakaladığında ki bu her gün yaptıkları bir şey, onun Yahudi olduğunu idrak etmeleri onların gözünde durumu biraz daha vahimleştiriyor. İki örnek vermek gerekirse; A. Badiou *Portées Du Mot “Juif” (“Yahudi” Sözcüğünün Anlamları)*¹⁸ kitabını yazdığında son yirmi yıl boyunca yazdığı makalelerden oluşan bu derlemeye Cécile Winter’in bir makalesini de eklemiştir. Yahudi olmanın ne bir argüman ne de karşı argüman olduğunu düşündüğünden Cécile Winter entelektüel tartışmalarda Yahudiliğini belirtmiyordu. Başta Eric Marty olmak üzere engizisyoncular sağduyuyu bir tarafa bırakarak söz konusu kitapta anti-Semit yergiler görmek isteyince kitaba katkısı nedeniyle Yahudi olarak kovduğundan çıkarıldıkları ve damgaladıkları Cécile Winter’e özellikle kaba biçimde saldırdılar.

Ailesiyle Tel Aviv’de yaşayan “Yahudi âlimi” [*juif de l’étude*] Ivan Segré, bizim yeni engizisyoncularımız hakkında en ciddi, en yalın, en akılcı

ve “anti-Semit” avının hakiki nedenlerini onların mantığıyla en iyi şekilde belgelendiren *Yahudisever Muhafazakârlık* ¹⁹ adında bir kitap yayımladığında bu önemli kitap boykot edildi. Kitap söz konusu olduğunda şu tarz yaklaşımlarda bulundular: “Eğer gayet dindar ve İsrail’de yaşayan bir Yahudi böyle şeyler yazabilmişse yapacak tek şey onu okumamak ve kaale almamaktır”. Özetle bu tip Yahudileri hiçe saymalıyız dediler.

Birçok anti-Semit bildiğimiz üzere “iyi Yahudiler” tanıyorlar. Hayali anti-Semit avcıları, onlar da “kötü Yahudiler” tanıyorlar. Doğrusunu söylemek gerekirse bu yöntem yeni değil. Uzun zaman bazı Yahudilerin “kendilerine duydukları nefret”ten bahsedildi, ve bu aynı zamanda sıkıntının nerede olduğunu da ister istemez gösteriyordu. Özellikle 19.yüzyılın sonunda Yahudiler şovenizmin, sömürgeci ırkçılığın ve anti-Semitizmin kol gezdiği büyük ülkelerden birine (Almanya, İngiltere, Fransa) topluca entegre olma arzusundaydı. İsrail Devleti’nin marifetlerini özgürce eleştirmek isteyen Fransa’daki Yahudilerin konumununsa kurnaz Milner’nin “inkârcı Yahudiler” yaratmak için işleyip geliştirdiği o ne idüğü belirsiz “kendinden nefret etme” kavramıyla uzaktan yakından alâkası yok.

Bazıları “Yahudi adına dönüş”, “ilericiliğin ba-yağılığı”, “zararlı, inkârcı Yahudi” karakteri ya da korkunç “İslamcı tehlike” gibi ipe sapa gelmez

sözler sarfedebiliyorsa tüm bunlar rakibimizin gücünden ziyade bizim ideolojik ve politik zafiyetimizden kaynaklanıyor. Bütün bu zihinsel materyal nihayetinde sadece egemenleri, kârın hizmetindeki “demokratik” hükümetlerimizden tutun da Ortadoğu’daki “batılı” ileri karakolumuzdan geçerek “İslamcıların” boğazına çöken yiğit Amerikan ordusuna kadar, hepsi işte onları savunmaya yarıyor. Bu görev için, Avrupa Yahudilerinin imha edilmiş olmasını ve buna karşılık olarak da ırkçı koloni türündeki o harikulade “Yahudilik ikrârlarını” imdada çağırıyor, ve doğrusu bizim de hışmımızı çekiyorlar.

Her zamanki gibi sıkı durmak, direnmek, her bir darbeye sırayla cevap vermek gerekiyor. Hiçbir şey çağdaş dünyadaki tartışmaların ve kavgaların evrensel bir değer taşıdığı düşüncesine sahip olmamızdan daha önemli değil. Eğer bu noktada düşüncemiz asla yara almazsa yeni engizisyoncularımız onların kehanetlerinin bizim için bir tehlike değil sadece kendi alçaklıklarının fazladan bir semptomu olduğunu anlayacaklardır.

9. Neden Fransa?

Hayali anti-Semitizm avının neden Fransa'da diğer yerlerden daha fazla serptildiğini açıklamak için genellikle ilk sıraya Fransızların İşgal döneminde Yahudilere yaptıkları muamelelere ilişkin hissettikleri gizli suçluluk duygusu yerleştirilir.

“İnkârcı Yahudilerin” “kendilerinden nefret etme”leri gibi bir halkın tarihsel olarak duyduğu söylenen suçluluk kavramı da hem eskimiş hem de baştan yanlış kurulmuştur. Tipik bir örnek vermek gerekirse Fransa'da 1940'lardaki askeri çöküş genellikle halkın bozguncu tavrına atfedilir. Dövüşmek istemediği için, 1914-18 arasındaki hunharlığı tekrar etmektense teslim olmayı tercih ettiği için suçludur halk. Ya da tanıklara bakacak olursak, bu dramın aktörleri arasında yapılan tüm ciddi anketlerin gösterdiği gibi, onlar sadece yedek subaylar ya da basit askerlerdi, bozgunculuk ise yüksek komutada ve siyasi kademedede kendini göstermişti, çünkü dönemin nüfuzlu insanları, özellikle ordu içerisindekiler, komünistlerdense Hitler'i ve faşizmi tercih ediyorlardı, hâlâ Halk

Cephesi'nin [Front Populaire] yüreklerine saldığı korkuyla titriyorlardı. Fransız burjuvazisi bir kez daha 1871'de Prusya (Paris halkının isyanındansa işgal) ve 1815'te koalisyon orduları karşısında (Devrimin mirasındansa yabancı taburlar) yaptığı gibi teslimiyete oynuyordu. Şayet metanetle yönetilseydi halkın Nazi ordularıyla savaşmak isteyeceğini ve savaşmasını bileceğini düşünmek için mükemmel gerekçelere sahibiz.

Yakın bir tarihte Jacques Rancière “ırkçılığın *avam bir tutku*, halkın korku içindeki ürkmüş katmanlarının gerici ve irasyonel, –rasyonel devletin evrenselci mantığıyla çelişen– reaksiyonu olduğu varsayımını çürüttü. Bu çarpıtılmış görüş devletin ırkçı politikalarına ırkçılık karşıtı bir bröve kazandırıyordu.²⁰ Son kertede bu görüş eğer yabancılara karşı çıkarılan vicdansız yasalara bir çırpıda oy vermezsek, “popülizmin”, Ulusal Cephe'nin [Front National] güçleneceğini söylemeye kadar vardı. Neticede sözümona “düşmanınızın” önerdiği şekilde davranın, böylelikle onunla çarpışmak çok daha kolay olacaktır denmiş oldu. Dolayısıyla Fransız halkının Yahudiler söz konusu olduğunda duyduğu suçluluk temasına şüphe ile yaklaşmak lazım. Öncelikle, anti-Semit zulümler Petain'in devlet aygıtı ve özellikle yüksek yargı ve polis içerisinde anti-Semit oldukları uzun zamandır bilinen yüksek kademedeki hizmetkârları tarafından hazırlandı, organize edildi. Hiçbir zaman “halkın”

yaptığı pogromlar biçimini almadı. Halkın içinde, özellikle de taşrada savaş boyunca Yahudileri saklamış çok sayıda kişi vardı. Üstelik bugün bu olaylardan sonra, üçüncü kuşaktayız. İlk ikisi, Kurtuluş'tan sonra cesaret kazanmış, FKP'nin (Fransız Komünist Partisi) zirvesindeki isimler ve de Gaullécülerle "Yahudi meselesinin" üstüne gitmemek için zımnî bir anlaşma yapmış, hiç de suçluluk emareleri göstermemişlerdi. Şimdi, işgalden tam yarım yüzyıl sonra mı İşgal Fransası'nın küçük çocukları aniden suçluluk duymaya başladılar? Burada insanların psikolojisini devreye sokmamak ve bu olayın yukarıdan kaynaklandığını düşünmek şüphesiz daha akıllıca olur. Her ne kadar şu veya bu kararın meşruiyeti hakkında kafa yormak her zaman mümkünse de "hafıza ödevi" buyruğunun yukarıdan geldiğini, Pétainci devletin işlediği suçlar konusunda gündeme gelen o nafîle "özür talebinin" gökten düştüğünü adamakıllı saptamalıyız. Aynı şekilde Sarkozy'nin önerdiği; ilk-öğretim çağındaki her çocuğa toplama kampında ölmüş bir çocuğun yaşam öyküsünü ve anısını emanet etmek, Yahudi çocukların anısına okullara siyah plakalar koymak gibi inisiyatiflerin de yukarıdan geldiğini görmeliyiz. Kaldı ki bugün o plakaların yanı başında kâğıtsız çocukların sınırdışı edilmesini protesto eden flamalar asılı duruyor ve ne hikmetse bu çakışma "yukarıdakilerin" özel olarak dikkatine mazhar olamıyor.

“Anti-Semitizm”e karşı yürütölen kampanyanın görelî başarısının temel nedenlerinden biri köklerinin Fransızların suçluluk duygusunda saklı olmasından ziyade beyaz nüfusun tümünü her türlü ırkçılık şüphesinden aklamasında yatar. Zira iktidar bu şekilde hareket ederek katledilmiş Yahudilerin anısına olan bağıllığını gösterir ve Yahudi fobisini, Targuief böyle adlandırmıştı, gerisin geriye büyük şehirlerin çeperine, harap “banliyö-lere” fırlatıp atar. İşte şimdi oralarda oturan insanlara, son savaş öncesinde Orta Avrupa’dan gelen Yahudilere davranıldığı gibi aynı şekilde şüpheli ve horgörüyle yaklaşıyor. Devletin, devlet hizmetindekilerin ve propagandacılarının gözünde orası maçoğun, homofobinin, cinsiyetçiliğin, şiddetin, dinsel fanatizmin ve Yahudilere duyulan nefretin merkezi. Dolayısıyla başta anti-Semitizm olmak üzere bütün kötülüklerin suçlusu o insanlardır, bizim beyaz küçük burjuvalarımız değil. Tüm bunların arka planında yine o kolektif suçluluk mevhumunu görmek oldukça acayip ki tarihsel olarak anti-Semitizmin baş gıdası (“onlar” İsa’yı öldürdüler, “onların” tiksiniç ayinleri var, “onlar” tavşanlar gibi ürüyorlar) olan o topyekün suçlama hissiyatı sözümona anti-Semitizmle mücadele etmek isteyen entelektüeller tarafından Araplara, Siyahlara, Müslümanlara karşı neredeyse olduğu gibi alınarak kullanılıyor. Bugün eski arkadaşların, eski solcuların her ne kadar

oldukça inceltilmiş ve rafine biçimde olsa da kendilerinden geçmiş bir halde “oradaki o insanlar” (Müslüman Afrikalılar) “asla bizim değerlerimizi paylaşmayacaklar” dediklerini duyuyoruz. Neticede “entegre olamayan” bu avam kategorinin derhal kitleler halinde sınırdışı edilmesi arzuluyor. Yahudilerin tamamen yokolmasını can-ı gönülden isteyenlerden ne Brasillach ne de Céline’nin aptal olmadığı da bir gerçek.

İşte anti-Semitizm ve gizli inkârcılık suçlaması açıkça halk karşıtı bir propagandanın belirlediği bu şoven ve baskıcı bağlamda öylesine temelsiz biçimde yapılıyor ki kurbanlarını adeta dumura uğrattıyor. Peki, bu tuhaf fenomeni nasıl açıklamalı?

Öncelikle bu suçlamanın sertliğinden kaynaklanıyor; zira baştan başa, cilalı bir konsensüse batmış bir toplum için –en azından doğru dürüst insanlar arasındaki– oldukça alışılmadık bir durum. Hakaretin argümandan ağır bastığı faşizmin retorüğini hatırlatır biçimde aynı usullerle yapılan gerçek bir provokasyonla karşı karşıyayız: Böylesine münasebetsiz yere yapılan böyle ciddi bir suçlama bazılarını sessiz soluksuz bırakabilir. Ayrıca böylesi bir suçlama karşısında kendini savunmak da oldukça güç bir iş. “Hayır, ben anti-Semit değilim” demek çifte bir inkârcılık gibi duruyor yani “ben Yahudileri sevmeyen o insanlardan değilim” demek gibi oldukça hassas bir noktaya dokunu-

yor. Hakikaten bir şey “olmadığını” nasıl kanıtlar insan? Yahudi arkadaşları olduğunu söyleyerek mi? Ki bu hepsinden beteri (“Ah! Cici Yahudi arkadaşları varmış!”). Gerektiğinde kendisinin de Yahudi olduğunu hatırlatarak mı? Az evvel gördük ki bu durumun vahametini ağırlaştırılan bir faktör olabiliyor. Mahkemeye başvurarak mı? Baştan kaybedersiniz. Zira suçlamayı yöneltenler iftiralarından dolayı mahkemeye çağrılmaktan kendilerini koruyacak sözcükleri seçip kullanmakta oldukça maharetliler. Yasal merciler açık ve sınırları belli birtakım kuralları gözeterek hareket ettiğinden, sizi suçlayanlar asla size anti-Semit olduğunuzu söylemeyecekler, hayır “elbette öyle olmadığınızı” söyleyeceklerdir. O işi “gerçekleştirmelerine”, konuşmalarının tonuna, yaptıkları karşılaştırmalara, tarihe yaptıkları atıflara bırakacaklar, kendileri sığınaklarından çıkmayacaklardır.

Sonuç olarak kendinizi savunmanız mümkün olmayacaktır, zaten gerekli de değil. Gösterebileceğimiz tek etkili tepki saldırıdır. Sistemi sökümeye uğratmak, bizi itham edenlerin hangi tepelerden gazel okuduklarını, geçmişlerinin ne olduğunu, hangi politik nedenlerle hareket ettiklerini kanıtlamak, bu yalanlardan hangi kişisel menfaatleri sağladıklarını, bağlantılarını ve suç ortaklıklarını göstermek gerekiyor. Sadede gelmek gerekirse bizim bu küçük kitabımızın amacı budur. Hiç de

yabana atılamayacak bir meseledir bu: Bugün yaklaşık üç yüzyıldan beri Fransız entelijensiyasını –halk devrimlerinden yana ya da onlara karşı olanlar şeklinde– bölen o ezeli ve ebedi mücadelenin arenasında beş paralık edilmiş o yaman “anti-Semitizm” sözcüğü neyin turnusolüdür, gerçek işlevi nedir?

ANTI-SEMİTİZMİN PARADOKSLARI

Slavoj Žižek

1. “Yahudi senin içinde, ama sen, sen Yahudinin içindesin”

İsmail Kadere *Rüyalar Sarayı* adlı romanında, adı anılmayan (ama Türkiye örnek alınarak tahayyül edilmiş¹) bir on dokuzuncu yüzyıl Balkan imparatorluğunun başkentindeki Tabir Sarrail’in, “rüyalar sarayı”nm hikâyesini anlatır. Bu devasa binada, binlerce saray bürokratı imparatorluğun dört bir köşesinde yaşayan yurttaştan toplanan rüyaları usanmak bilmeden derleyip toplar, sınıflandırır ve yorumlar. Bu muazzam bürokratik yorumlama işi Kafka’nın evrenini andırır: Hareketli, ama yine de manasız bir düzmece. Bu uğraşlarıyla nihai olarak ulaşmak istedikleri şey imparatorluğun ve sultanın kaderine dair ipuçları sunacak Baş Rüya’yı bulmaktır. Tabir Sarrail’in gündelik iktidar mücadelelerinden âzade, gizemli bir yer olduğu zannedilse de orada olup biten her şey ister istemez bu tür çatışmalara bulaşır – hangi rüyanın Baş Rüya seçileceği (ya da hangi rüyanın Baş Rüya diye uydurulacağı) karanlık entrikaların konusu olur. Kadere bu mücadelelerin nedenlerini güzelce anlatır:

“Bana kalırsa,” diye devam etti Kurt, “Devlet’te, tebaanın bilincinin karanlık yanının Devlet’in kendisiyle doğrudan temasa geçtiği tek örgütlenme budur.”

Sözünün etkisini değerlendirmek istercesine etrafındaki herkese baktı.

“Kitleler yönetmiyor tabii ki,” diye devam etti sözlerine, “Devlet’in tüm işlerini ve hatta suçlarını bile etkilemelerini sağlayan bir düzenekleri var. O düzenek ise Tabir Sarrail’dir.”

“Şunu mu kastediyorsun,” diye sordu kuzen, “kitleler olan biten her şeyden bir ölçüde sorumlu ve dolayısıyla bundan dolayı bir ölçüde suçluluk duymalı?”

“Evet,” dedi Kurt. Ve ardından daha kesin bir ifadeyle: “Bir bakıma, evet.”²

Bu satırları lâıyığıyla yorumlamak için “kalabalıklar ile hükümdarlar arasında karanlık, irrasyonel bir bağlantı (ya da gizli bir dayanışma) olduğunu” ileri süren obskürantist bir izleğe ihtiyacımız yok. Sorulması gereken soru *iktidar* (tahakküm) ve *binçdışına* dair: İktidar nasıl işler, tebaa ona niçin itaat eder? Bu da bizi (yanıltıcı bir şekilde ifade edilen) “iktidarın erotikası”na getirir: Tebaa gerek fiziksel zorlama (ya da fiziksel zorlama tehdidi) ve ideolojik mistifikasyonlar sebebiyle gerekse iktidara libidinal yatırımları olduğu için itaat gösterir. İktidarın nihai “neden”i *objet a*’dır, arzunun nesne-nedeni, iktidarın kendi egemenliği altında

tuttuklarına “rüşvet” vermesini sağlayan artı-ke-yiftir. Bu *objet a* iktidarın tebaasının (bilinçdışı) fantazilerinde şekillenir ve Kadere’nin “Tabir Sar-rail”inin işlevi tam da bu fantazileri yorumlama, bunların tebaa için ne türden (libidinal) nesnelere olduğunu keşfetmektir. Kaynağını iktidarın tebaa-sından alıp hamillerine iletilen bu müphem “geri-bildirimler” tebaanın iktidara tâbiyetini düzenler: Bu mekanizmalar bozulursa, iktidar yapısı libidi-nal hâkimiyetini kaybedip dağılılabılır. *Rüyalar Sa-rayı* imkânsız bir fantezi, kendi fantazmatik dayanağını doğrudan idare etmeye çalışacak bir iktidarın fantazisidir elbette.

Avrupa toplumlarında, anti-Semitizm bu müp-hem “geribildirim”in anahtar niteliğindeki bir bileşenidir; Hitler’e atfedilen şu söz anti-Semi-tizmin fantazmatik halini açıkça gözler önüne serer: “İçimizdeki Yahudiye öldürmeliyiz.” A. B. Yehoshua’nın yerinde ifadesiyle: “Yahudi-olma-yanın kimliğini o farkına bile varmadan veya onun kontrolü dışında işgal edebilen biçimsiz bir şey şeklindeki bu kahredici Yahudi tasviri, tam da çekirdeğinin etrafını değişen bir yörüngedeki za-hiri elektronların sardığı bir tür atom misali yapı-landığı için, Yahudi kimliğinin son derece esnek olduğu hissinden kaynaklanır.”³ Bu anlamda Ya-hudiler, Yahudi olmayanların *objet petit a*’sıdır as-lında: “Yahudi olmayanlarda, Yahudi olmayanla-rın kendilerinden daha fazla olan” şey, yüz yüze

geldiğim başka bir özne değildir; *içimdeki* yabancı mütecaviz, yani Lacan'ın *lamel* diye adlandırdığı, asla ve kat'a belirli bir şekilde bulunamayan bir hortlak, "yabancı" bir canavardır. Bu bakımdan, Hitler'in sözü, ifade etmek istediğinden çok daha fazlasını söyler bize: Hitler'in kastettiğinin aksine, Yahudi olmayanların, kendi kimliklerini muhafaza edebilmek için "Yahudi" şeklindeki anti-Semit figüre ihtiyaç duyduğunu tasdik eder. Nitekim "Yahudinin içimizde olması" değildir tek mesele. Hitler'in eklemeyi unuttuğu hayati bir husus daha vardır: *Kendisi, yani bir anti-Semitist de, kendi kimliğinde, Yahudinin içindedir aynı zamanda.*⁴ Peki bu paradoksal iç içe geçiş, anti-Semitizmin kaderi açısından ne ifade eder?

2. *Il faut etre absolument moderne!*⁵

Radikal Sol'un bazı bileşenlerinin yaşadığı başarısızlığın rahatsız edici bir göstergesi de, iş anti-Semitizmi dobra dobra kınamaya geldiğinde içine düştüğü endişedir – sanki anti-Semitizmi hiç tereddütsüz kınasalar Siyonistlerin eline koz vermiş olacaklardır. Burada hiçbir uzlaşmanın söz konusu olmaması gerekir: Anti-Semitizm de diğerleri gibi bir ideolojidir diye kestirip atılamaz; anti-Semitizm bizatihi ideoloji, hatta tüm ideolojilerin anasıdır (*kat'exohen*). İdeolojinin sıfır düzeyini (daha doğrusu, saf biçimini) cisimleştirir, ona temel koordinatlarını sağlar: Toplumsal antagonizma (“sınıf mücadelesi”) mistikleştirilir veya yerinden edilir ve böylelikle bu antagonizmanın sebebi zorla içeriye girmeye çalışan mütecavizmiş gibi görünmeye başlar. Lacan'ın “1+1+a” şeklindeki formülünü en iyi örnekleyen şey sınıf mücadelesidir: iki sınıf, artı “Yahudi” fazlası, yani *objet a*, antagonist ikilinin tamamlayıcı unsuru. Bu tamamlayıcı unsurun ikili bir işlevi vardır: Sınıf antagonizmasının fetişist tekdizidir; fakat tam da

böyle olduğu için, bu antagonizmayı temsil ederek “sınıf barışı”na devamlı mâni olur. Bir başka deyişle, elimizde sadece iki sınıf (yani ilavesiz bir 1+1) olsa, o halde “saf” sınıf antagonizmasına değil, tam aksine, sınıf barışına ulaşırdık: birbirini tamamlayıp uyumlu bir Bütün oluşturan iki sınıf. İşin paradoksal yanı şu ki sınıf mücadelesinin “saflığı”nı belirsizleştiren veya yerinden eden unsurun bu mücadelenin itici gücü işlevini görmesidir. Toplumsal hayatta asla yalnızca iki karşıt sınıfın olmadığını söyleyerek Marksizmi eleştirilenler meselenin özünü idrak edemiyor: Sınıf mücadelesi tam da asla yalnızca iki karşıt sınıf olmadığından dolayı vardır.

Sol’daki aynı sorunlu tavrın bir başka veçhesi ise ABD ve Batı karşıtı Müslüman grupların “ilerici” mücadele biçimlerini temsil ettiğini düşünerek onları gayet rahatça ve hiçbir eleştiriye tâbi bile tutmadan doğal müttefikler diye kabul edilmesidir: Hamas ve Hizbullah gibi örgütler, her ne kadar Fransız Devrimi’nin bütün o eşitlikçi mirasını reddeden, düpedüz modernite karşıtı ideolojilere sahip olsalar da, birdenbire devrimci aktörler diye görünür. (İşler artık öyle bir raddeye geldi ki bugün solcu olduğunu söyleyenlerden bazıları ateizmin vurgulanmasının bile Batı’nın sömürgeci bir komplosu olduğunu iddia edebiliyor.) Programlarını doğrudan Aydınlanma ve evrenselcilik karşıtı ve hatta bazen dolaysızca anti-Semitizme

kayan bir çerçevede ifade etmeleri, dosdoğru mücadelelenin içinde olmalarından kaynaklanan bir kafa karışıklığı diye görülerek geçiliyor (“Yahudilere karşıyız dediklerinde, aslında Siyonist sömürgeciliğe karşıyız demek istiyorlar”). Bu anti-Semitizmin yerinden edilmiş bir kiplik içinde, kapitalizme direnişi ifade ettiğini iddia etmek ikincil bir işlem değil, bilakis, ideolojik mistifikasyonun temel jestidir. Bu mantığı kabul ettiğimiz anda, öyle bir yola girmiş oluruz ki bu yolun sonunda şu “mantıklı” yargıya varırız: Hitler de “Yahudiler”den bahsederken “aslında” kapitalistleri “kastettiği” için, Anglo-Amerikan imparatorluğun baş düşmanımız olduğu küresel anti-emperyalist mücadelede o da stratejik müttefikimiz olmalıdır. (Kaldı ki bu muhakeme tarzı sırf bir retorik çalışma değildir: Naziler Arap ülkelerinde ve Hindistan’da sömürgecilik karşıtı mücadeleyi teşvik etmişti ve birçok Neo-Nazi, Arapların İsrail Devleti’ne karşı verdiği mücadeleye yakın durmaktadır. “Terörün avukatı” diye anılan müstesna şahsiyet Jacques Verges’i evrensel bir fenomen haline getiren şey, Faşizm ve sömürgecilik karşıtlığı arasındaki bu “dayanışma” seçeneğini kendinde cisimleştirmesidir.)

Gün gelip Faşistleri “gerçek” düşmanlarının sermaye olduğuna, ideolojilerinin tikel dinsel/etnik/ırkçı biçimlerini bırakıp eşitlikçi evrenselciliğin saflarına katılmaya ikna edebileceğimizi zannet-

mek ölümcül bir hata olur. Dolayısıyla, bizi köktenci İslamcı hareketlerde anti-emperyalist bir potansiyel bulmaya yönelten o tehlikeli “düşmanımın düşmanı dostumdur” şiarını açıkça reddetmemiz gerekiyor. Hizbullah gibi hareketlerin ideolojik evreni kapitalist yeni-emperyalizm ve seküler ilerici özgürleşme arasındaki ayrımların bulanıklaştırılmasına dayanır: Hizbullah’ın ideolojik uzayında, kadınların özgürleşmesi, gey hakları gibi meseleler Batı emperyalizminin “yoz” ahlaki veçhesinden *ibarettir*. Alain Badiou “dinsel tikelliğe bağlı olduklarından ötürü, bu hareketlerin içsel bakımından kısıtlı olduğu”nu teslim ediyor.⁶ Gelgelelim Badiou bu kısıtlılığın yalnızca kısa vadeli olduğunu, söz konusu hareketlerin gelişimlerinin –kendilerini evrenselleştirecekleri (evrenselleştirmek zorunda kalacakları) “ikinci, ileri” aşamasında aşacakları (aşmak zorunda kalacakları) bir şey olduğunu ima ediyor gibidir.

Daha doğru bir ifadeyle, bu hareketlerin içsel kısıtlılığının, ne kadar köktenci olurlarsa olsunlar, dinsel mahiyetlerden değil, eşitlik aksiyomuna dayanan evrenselci özgürleşme projesine yönelik pratik-ideolojik tavırlarından kaynaklandığını belirtmeliyiz. Bu hususu açıklığa kavuşturmak için trajik bir vakayı, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında Brezilya’da yaşayan Canudos cemaatini anımsayalım: “Köktencilik” bir topluluğa yakıştırılabilecekse şayet, başında teokrasiyi ve monar-

şeye dönülmesini savunan fanatik bir “Konseyci”nin bulunduğu “köktenci” bir cemaatti bu. Fakat aynı zamanda, paranın ya da yasaların olmadığı, mülkiyetin herkesçe paylaşıldığı, tam bir eşitlikçi dayanışmanın sergilendiği, erkeklerin ve kadınların eşit olduğu, boşanmanın serbest olduğu bir cemaatti. Ne kadar “anti-emperyalist” olduğunu göstermeye çalışırsa çalışsın, İslami “köktencilik”te işte bu boyut yoktur.

Bu izleğin temelinde Avrupa modernitesiyle doruğuna ulaşan “Batı istisnası”nın statüsü yatar: odağın organik Bütünden (Bütünü kesen/kıran ve böylece kendini tikel içeriğin karşısına koyan) Evrenselliğe, manevileştirilmiş tikel yaşam-dünyalarından küresel seküler düzene kayması, vb. Hegel bu kaymayı Antik Yunan’daki *polis*’in estetik Bütününden Hıristiyanlığın soyut evrenselliğine geçiş olarak kavrar; daha yakından bakıldığında, söz konusu kaymanın Batı tarihinde üç kez tekrarlandığını görebiliriz: önce, *mitos*’tan *logos*’a geçiş, yani Yunan felsefesinin geleneksel mit evreninden kopması; ardından, Hıristiyanlığın, dünyanın “irrasyonelce” reddedilmesiyle, “dünyayı kaplayan gece”nin düşünce yokluğuna doğru geri çekilmekle zirveye çıkan pagan kozmostan kopması; son olaraksa, modern dönemde gerçekliğin “büyüsünün bozulması”, dilsiz ve anlamsız sonsuz evrene karşıt olarak Kartezyen öznenin yükselişi. Bugün yeni bir post-seküler

“bütüncül paradigma”yı savunan modernite karşıtlarına göre şunlar olduğunda işler feci halde sarpa sarmıştır: Platon somut bir yaşam-dünyasında yerleşik olan düşünce yerine soyut kavramsal düşünceye ayrıcalık tanıdığına, Hıristiyanlık, Hıristiyan müminin kanlı canlı bir cemaatin mensubu değil de soyut bir birey olduğunu öne sürdüğünde ve Kartezyen modernite, modernite-öncesi mitik anlam evreninden koptuğunda. Bu görüşü savunanlara göre, seküler bir modernizm ve evrensellik fikri, insan türünün tarihinde nevi şahsına münhasır bir garabettir, ekolojik ve diğer türden krizlerimizin kökenidir. Aslında, seküler modernizm imkânsız bir konum, bir yanılsamadır – Bruno Latour’un deyişiyle, “zaten hiç modern olmadık ki.” Bu ayartıya karşı, özgürleşmecî siyasetin modernitenin evrenselci/seküler projesine sadık kalması mutlak derecede hayatidir.

3. Anti-Semitizm ve Cilveleri

Anti-Semitizm tarihinin en müthiş ironilerinden biri, Yahudilerin bir karşıtlığın her iki kutbunu birden temsil ettiğinin düşünülmesidir: hem üst sınıf (zengin tacirler) hem de (pasaklı) alt sınıf; hem aşırı entelektüel hem de aşırı dünyevi (cinsellik peşinde koşan azgınlar); hem tembel hem de işkolik. Bazen, içinde yaşadıkları ülkenin tam anlamıyla vatandaşı olmalarını engelleyen belirli bir yaşam tarzına duyulan inatçı bir bağlılığı, bazense tüm tikel etnik biçimlere kayıtsız olan “evsiz” ve köksüz bir evrensel kozmopolitizmi simgelerler. Farklı tarihsel devirlerde bu odak değişir. Fransız Devrimi çağında, Yahudiler fazla tikelci bulunarak kınanmıştır: Kendi aidiyetlerine tutunmaya devam etmiş, herkes gibi soyut yurttaş haline gelme olanağını reddetmişlerdir. Emperyalist yurtseverliğin tırmanışa geçtiği on dokuzuncu yüzyılın sonlarındaysa bu suçlama tersine çevrilmiş, Yahudilere her türlü kökten yoksun, aşırı “kozmpolit” kişiler gözüyle bakılmıştır.

Batı'daki anti-Semitizm tarihinin dönüm nok-

tası Yahudilerin Fransız Devrimi'nin hemen ardından siyasi özgürlüğe kavuşmasıdır (yani kendilerine vatandaşlık haklarının verilmesidir). Modernitenin başlarında, Hıristiyanlığa geçmeleri için onlara baskı yapılmış ve bu durum güven sorunları yaratmıştı: Sahiden Musevilikten döndüler mi yoksa gizliden gizliye ibadete devam mı ediyorlar? On dokuzuncu yüzyılın sonlarında, Nazi anti-Semitizmiyle doruk noktasına ulaşacak bir değişim yaşanır: Dinden dönme söz konusu bile değildir artık, bu fiilen anlamsızdır. Nazilere göre, Yahudilerin suçu doğrudan doğruya biyolojik yapılarından, fitratlarından kaynaklanır: Kimsenin çıkıp da onların suçlu olduğunu falan kanıtlaması gerekmez; sırf Yahudi oldukları için suçludurlar zaten. Bu kapıyı açan anahtar, Romantizm çağındaki gezgin "ebedi Yahudi" figürünün Batılı ideolojik tahayyülde apansız yükselişe geçmesi olmuştur – tam da gerçek hayatta kapitalizmin gümbür gümbür işlemeye başlamasıyla birlikte, Yahudilere atfedilen niteliklerin toplumun tamamına nüfuz eder olduğu bir zamanda gerçekleşmiştir bu (çünkü meta mübadelesi hegemonik hale gelmişti). Yani tam da Yahudileri (ahalinin diğer kesimlerinden ayırt edilmelerini kolaylaştıran) özgün niteliklerinden mahrum kaldığında ve "Yahudi sorunu" siyasi düzeyde biçimsel özgürleşme (tüm "normal" Hıristiyan vatandaşlara da verilen hakların onlara da tanınmasıyla) "çözül-

düğünde”, Yahudilerin “laneti” bizatihi özlerine kazanmıştır – artık gülünç cimri ve tefeci değil, ebedi lanetlenmenin şeytani kahramanlarıydılar; açıkça belirtilmeyen, tarifsiz bir suçluluk duygusu musallat olmuştu başlarına, oradan oraya dolanıp durmaya mahkûmdurlar ve kurtuluşu ölümden bulmayı arzularlar. Demek ki tam da özgül Yahudi figürü kaybolur kaybolmaz, *mutlak* Yahudi figürü ortaya çıkmıştır ve bu dönüşüm anti-Semitizmin teolojiden ırka yönelmesinde belirleyici koşulları oluşturmuştur: Yahudilerin lanetlenişinin sebebi ırklarıdır; yaptıklarından (Hıristiyanları sömürdüklerinden, çocuklarını öldürdüklerinden, kadınlarının ırzına geçtiklerinden veya nihayetinde İsa’ya ihanet edip onu katlettiklerinden) ötürü değil, *doğaları itibariyle* suçludurlar. Bu değişimin Yahudi soykırımına, “sorun”larına uygun yegâne nihai çözüm olarak Yahudilerin fiziksel imhasına giden yolun taşlarını döşediğini söylemeye bilmem gerek var mı? Yahudilik bir dizi niteliğe atıfla belirlendiği sürece, güdülen amaç din değiştirmelerini, Hıristiyanlığa geçmelerini sağlamak olmuştur; fakat Yahudilik varlıklarına dair bir konu haline geldikten sonra, “Yahudi sorunu”nun tek mümkün çözüm yolu imha gibi görünmeye başlamıştır.

Anti-Semitizmin esas muamması ise nasıl sürekli var olduğu, onlarca tarihsel değişim boyunca varlığını nasıl sürdürebildiğidir. Bu noktada işler,

Marx'ın Homer hakkında söylediklerini andırır biraz: Açıklanması icap eden asıl muamma, bu şii-
rin kökleri, ilk Yunan toplumunda nasıl temellen-
miş olduğu değil, kendisini doğuran koşullar
kaybolduktan çok sonra bile o muazzam sanatıyla
bizleri bugün hâlâ nasıl büyüleyebildiğidir. Anti-
Semitizmin Avrupa'da baş gösterdiği tarih ko-
layca saptanabilir: Anti-Semitizm Antik Roma'da
değil, on birinci ve on ikinci yüzyılda piyasa mü-
badelesinin hız kazanan gelişimi ve paranın artan
rolü sayesinde "karanlık çağlar"ın ataletinden sıy-
rılmaya başlayan Avrupa'da ortaya çıkmıştır. Tam
bu noktada, "Yahudi" düşman olarak zuhur etmiş-
tir: gaspçı, ahenk içindeki toplumsal bünyeye
nifak sokan asalak mütecaviz. Teolojik açıdan ba-
karsak, Jacques Le Goff'un deyişiyile "Araf"ın do-
ğuşu"; yani Cennet ya da Cehennem dışındaki
üçüncü, arada duran bir yer daha olması gerektiği
ve insanın burada (çok değilse tabii) günahlarının
bedelini belirli bir miktar tövbeyle –yani pa-
rayla!– ödeyebileceği fikrinin doğuşu da bu za-
mana denk gelir.

Peki bugün neredeyiz? Anti-Semitizmin kendi
kendiyile ilişkilenenin uç noktasına varmış son
versiyonuna şahit olmaktayız. Yahudilerin "aklın
kamusal kullanımı" (Kant) alanının kuruluşundaki
ayrıcalıklı rolü, kendilerini her devlet iktidarından
çıkarmalarına, eksiltmelerine dayanır – onları ev-
renselliğin dolaysızecessümü haline getiren şey

tektanrıcılıklarının soyut-evrensel doğası değil, her organik ulus-devlet cemaatinin bu “olmayan-parçanm-parçası” olmalarıdır. Bundan dolayı, Yahudi ulus-devletinin kurulmasıyla birlikte yeni bir Yahudi figürü belirmiştir: İsrail Devleti işe özdeşleştirilmeye direnen, İsrail Devleti’nin esas yuvası olduğunu kabul etmeyi reddeden bir Yahudi; kendini bu devletten “çıkararak” ve mesafe almakta ısrar ettiği devletlerin arasına İsrail Devleti’ni de katıp bu devletlerin arasındaki çatlaklarda yaşayan Yahudi. “Siyonist anti-Semitizm” diye tanımlamaktan kendimi alamadığım şeyin nesnesi, ulus-devlet cemaatinin rahatını kaçıran yabancı fazla, işte bu tekinsiz Yahudidir. Bu Yahudiler, Spinoza’nın adına yaraşır halefleri olan bu “Yahudilerin Yahudileri”, bugün “akılın kamusal kullanımını”ndan ayak diremeye devam eden, muhakemelerini ulus-devletin “özel” alanına teslim etmeye kafa tutan yegâne Yahudilerdir.

Bernard-Henri Lévy’nin *The Left in Dark Times* (Karanlık Zamanlarda Sol) adlı kitabında ileri sürdüğü, yirminci yüzyılın anti-Semitizminin “ileri” olacağı yolundaki tezi, Milner’nin “demokratik Avrupa’nın cinai eğilimleri” hakkındaki tezini hatırlatmaktadır: “İlerici” Avrupa evrensel akışkanlaşmayı, her türlü sınırın ortadan kalkmasını; Yasaları ve geleneklerinden temellenen yaşam tarzlarına bağlılıklarıyla tanınan Yahudiler ise bu sürecin önündeki engeli temsil eder. Fakat anti-

Semitizmin mantığı bunun tersi değil midir? Anti-Semitistlerin nazarında Yahudiler tam da küresel akıcılışmanın, her tür tikel etnik vb. kimliğin ortadan kalkmasının faili değil midir? Milner'nin muhakemesinin ironik tarafı şudur: Siyonist anti-Semitizme fena halde yaklaşmaktadır, çünkü fiilen hedef aldığı şey –“evrenselci” akışkanlaşma– Yahudi kimliğinin öteki yüzüdür. Demek ki Milner'nin Avrupa'nın “anti-Semit” çekirdeği gibi gördüğü için saldırdığı şeyin temelinde Yahudilerin Avrupa kimliğine yaptığı katkı yatmaktadır: “Köksüz” Yahudiler Avrupa'nın ilk ve en radikal evrenselcileriydi.

“Siyonist anti-Semitizm” teriminin bütünüyle yerinde ve haklı olduğuna kendinizi ikna etmek istiyorsanız eğer, hayatımda gördüğüm en iç karartıcı internet sitelerinden birini; yedi binden fazla (Kendinden Nefret Eden ve İsrail'i Tehdit Eden) Yahudinin isminin sıralandığı bir “pislik listesi”ne ulaşabileceğiniz www.masada2000.org sitesini ziyaret etmeniz kâfi.⁷ Burada, isimlerin yanı sıra, müthiş bir saldırganlıkla kaleme alınmış ayrıntılı tasvirler; hatta söz konusu kişiyi olabilecek en berbat ışıkta gösteren fotoğraflar, belli ki isteyen e-posta gönderip nefretini kusun diye konulmuş adresler de var. Tersyüz edilmiş anti-Semitizm diye bir şey varsa şayet, bu kesinlikle odur: Bu site, olsa olsa Nazilerce hazırlanabilecek bir soysuz Yahudi ucubeler listesini andırıyor. Bugün

vahşi anti-Semitizm örnekleri bulmak için Arap propagandalarına bakmaya lüzum yok, zira fanatik Siyonistler bu işi lâıyıyla ifa ediyor. Yahudilerden nefret edenler asıl onlar; “aklın kamusal kullanımı”na sadık kalanlara saldırırken acımasızca dalga geçtikleri şey Yahudi olmanın en kıymetli boyutudur. Peki, masada2000.org sitesini kuranların her ülkede bulunabilecek, ana akım siyasi yönelimlerle uzaktan yakından alâkası olmayan, Havva’nın Şeytan’la yatağa girerek Yahudileri ve Zencileri doğurduğuna inanan ABD’li varkalmacılık taraftarlarının İsraili muadilleri kabinden, aşırı uçtaki bir grup meczuptan ibaret olduğu yolundaki karşı-iddiaya ne demeli? İşin kolayına kaçan bu iddia pek ikna edici değil maalesef: masada2000.org, İsrail’in politikalarına eleştirel bakan Yahudilere karşı güvensizliğin –ki bu güvensizliğe İsrail’den çok, ABD medyasında rastlanır– en aşırı halini ortaya serer.

Bu olgu başka bir muammayı daha çözmemizi sağlar: Adeta fitratları yüzünden anti-Semit olan ABD’li köktenciler nasıl oluyor da şimdilerde İsrail Devleti’nin Siyonist politikalarını hararetle destekleyebiliyor? Bu muamma ancak bir terim sayesinde kavranabilir ki o da Siyonist anti-Semitizmdir. Yani, ABD’li köktenciler değişmemiştir; Siyonizmin kendisi, İsrail Devleti’nin politikalarını tepeden tırnağa benimseyen Yahudilere duyduğu nefret sonucunda, paradoksal bir şekilde

anti-Semitleşmiş ve Siyonist projeden anti-Semit bir minvalde şüphe duyan Yahudi figürünü inşa etmiştir. İsrail'in politikalarını eleştirenlere yöneltilen genelgeçer Siyonist sav şöyledir: Her devlet gibi İsrail Devleti de değerlendirilebilmeli, hatta değerlendirilmeli ve nihayetinde eleştirilmelidir elbette; lâkin İsrail'i eleştirenler, İsrail'in politikalarına haklı olarak yöneltmiş eleştirileri anti-Semit emelleri uğruna suiistimal etmektedir. 2008'in temmuz ayında Viyana'da çıkan *Die Presse* gazetesinde basılan harika bir karikatür, İsrail'in politikalarını kayıtsız şartsız destekleyen köktenci Hıristiyanların, bu politikalara yöneltilen solcu eleştirileri reddetmek için öne sürdüğü savı en iyi şekilde gösterir: Naziye benzeyen, tıknaz iki Avusturyalıdan biri, elinde gazete, arkadaşına şöyle bir yorumda bulunur: "Tamamen haklı olan anti-Semitizmin, ucuz bir İsrail eleştirisi yapma uğruna nasıl heba edildiğini burada da görüyorsun işte!"

4. Hiçbir Şey Olmadığında Ne Olur?

Siyonist anti-Semitizmin siyasi menfaatleri ve sonuçlarına geliriz böylece. 2 Ağustos 2009'da Doğu Kudüs'teki Arap mahallesi Şeyh Cerrah'ı kordon altına alan İsrail polisi iki Filistinli aileyi (elliden fazla kişiyi) evinden çıkarmış, boşaltılan evlere hemen Yahudi yerleşimcilerin taşınmasına izin vermişti. İsrail polisi ülkesinin Yüksek Mahkemesi tarafından alınmış bir karara atıfta bulunmuştu, fakat evlerinden çıkarılan Arap aileleri orada en az elli seneden beri yaşamaktaydı. Dünya medyasının ilgisini sıradışı bir şekilde çekmiş olan bu hadise, aslında çok daha geniş ve genelde görmezden gelinen bir sürecin parçasıdır.

Bu hadiseden beş ay evvel, 1 Mart 2009'da, İsrail hükümetinin işgal altındaki Batı Şeria'daki Yahudi yerleşimlerinde yetmiş binden fazla yeni konut inşa etmeye dönük bir planın taslağını hazırladığı yazılmıştı.⁸ Bu plan uygulandığı takdirde, Filistin topraklarındaki yerleşimcilere üç yüz bin kişi daha eklenecekti. Böylece, hem kendi ayakları üzerinde duran bir Filistin devleti inşa

etme ihtimali ciddi bir darbe almış olacak hem de Filistinlilerin gündelik yaşamı daha da zorlaşacaktı. Bir hükümet sözcüsü bu haberi yalanlamış, planlar hakkında söylenenlerin gerçeği yansıtmadığını ileri sürmüştü: Yerleşim yerlerinde yeni evlerin inşa edilebilmesi için Savunma Bakanı ve Başbakanın onayı gerekiyordu. Ne var ki planlanan on beş bin konut halihazırda onaylanmış durumda. Üstelik planlanan konutlardan yirmi bin kadarı İsrail'i Batı Şeria'dan ayıran "yeşil hattın" çok ötesindeki yerleşim yerlerinde; başka bir deyişle, İsrail'in ileride Filistinlilerle bir barış anlaşması yapması durumunda elinde tutma ümidinin olmadığı alanlarda bulunuyor. Sonuç ortada: İsrail bir yandan iki devletli çözümü savunup diğer yandan da böyle bir çözümü fiilen imkânsızlaştıracak bir durum yaratmak için uğraşüyor. Bir yerleşimci kasabasını, Batı Şeria civarındaki bir tepede bulunan bir Filistin kasabasından ayıran duvar, bu politikaların temelindeki rüyayı açıkça ortaya koymaktadır: Duvarın İsrail'e bakan tarafında, duvarın ötesindeki kırlığın bir resmi vardır; ama doğanın, otların ve ağaçların tasvir edildiği bu resimde Filistin kasabası namevcuttur. Duvarın ötesini gerektiği gibi, yani yerleşilmeyi bekleyen boş ve bâkir bir alan olarak hayal etmek, yani en saf haliyle etnik arındırma değil de nedir bu?

Bu süreç bazen kültürel mutenalaştırma kisvesi altında sunulur. 28 Ekim 2008'de, İsrail Yüksek

Mahkemesi, Simon Wiesenthal Merkezi'nin uzun zamandır açmayı planladığı İnsan Haysiyeti Merkezi-Hoşgörü Müzesi'ni, Kudüs'ün tam göbeğinde duran ihtilafli bir alanda inşa edebileceğine karar verdi. Genel bir müze, çocuk müzesi, tiyatro, konferans merkezi, galeri, amfiler, kafeteryalar, vb.den oluşan bu koca kompleksi Frank Gehry'den başka kim tasarlayabilirdi ki? Müzenin kamuya açıkladığı misyonu, Yahudi cemaatinin farklı katmanları ve farklı dinlerden insanlar arasında medeniliği ve saygıyı teşvik etmektir – bu yolun önünde duran (fakat Yüksek Mahkeme'nin ortadan kaldırdığı) tek engel ise müze yapılması planlanan alanın 1948'e kadar Kudüs'ün başlıca Müslüman mezarlığı olmasıydı (Müslüman cemaati on ikinci ve on üçüncü yüzyıllardaki Haçlı Seferleri'nde öldürülen Müslümanların kemiklerinin bulunduğu iddia edilen böyle bir yerde girişilecek inşaatın mezarlığa saygısızlık anlamına geleceğini ileri sürerek Yüksek Mahkeme'ye başvurmuştu).⁹ Bu karanlık nokta söz konusu çok dinli projenin saklı hakikatini gözler önüne seriyor: Hoşgörüyü öven, kapıları herkese açık olan, ama geçmişte hoşgörüsüzlüğün kurbanı olup toprağın altında yatmakta olanları görmezden gelen İsrail'in zırhlı kulesi tarafından korunan bir yerdir burası. Gerçek hoşgörü ortamını yaratmak için ille de biraz hoşgörüsüzlük gerekiyordur sanki.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, demek istediği-

nizi açıklığa kavuşturmak için jestinizi tekrarlamak üzere gerekiyormuş gibi, Kudüs'te sürmekte olan daha büyük bir proje de var: "İsrail surlar içindeki Eski Şehir'in hemen ötesindeki, en mühim dinsel ve ulusal miras alanlarından bazılarının bulunduğu 'kutsal havza' denen bölgede, başkenti Kudüs'ün statüsünü güçlendirme girişiminin bir parçası olarak, 100 milyon dolarlık bir imar planını usul usul uyguluyor."¹⁰ "Bazı parçaları, aynı zamanda Doğu Kudüs'te Yahudi yerleşimi sağlamak için Filistinlilerden emlak satın alan taşeron bir özel gruba verilmiş olan bu plan, kamusal ya da uluslararası denetlemeye neredeyse hiç tâbi tutulmadı... Planın bir parçası olarak, atık alanları ve boş araziler temizlenip cafcıflı bahçelere ve parklara dönüştürölüyor. Ziyaretçiler buraya gelip yeni patikalarda gezinebiliyor; Yahudi tarihinin önemli noktalarına dikkati çeken yeni işaret ve görüntüler eşliğinde muhteşem manzaraları seyre dalabiliyor..." Bölgenin yeniden imarı için, "gayrı-resmi" Filistin evlerinin pek çoğunun ortadan kaldırılması gerekiyor. "Kutsal havza' mabetlerle ve üç büyük semavi dinin hâlâ saklı duran hazineleriyle dolu son derece karmaşık bir bölgedir"; resmî sava göre, tam da bundan ötürü, bu bölgenin iyileştirilmesi herkesin -Yahudilerin, Müslümanların ve Hıristiyanların- yararına olacaktır, zira uzun zamandır ilgi gösterilmemiş, ama aslında dünyanın dört bir yanından herkesin ola-

ğanüstü bir ilgi duyabileceği bu alana daha fazla sayıda ziyaretçinin gelmesini sağlayacak bir yenilemedir söz konusu olan. Gelgelelim, Barış Şimdi örgütünden Hagit Ofran'ın belirttiği gibi bu plan "bölgede Yahudilerin hâkimiyet sağlamasına yol açacak ideolojik bir turistik park" yaratmayı amaçlamaktadır. Tel Aviv Üniversitesi'nden Raphael Greenberg ise bu meseleyi çok daha sert bir dille ifade ediyor: "Davud'un Şehri'nin kutsallığı yeniden imal ediliyor ve bu yeni mamul tarihin, milliyetçiliğin ve sözümona dinsel haccın kaba bir karışımından oluşuyor... geçmiş, bugün yaşayan insanları haklarından mahrum edip yerlerinden çıkarmak için kullanılıyor." İsrail'in açık hâkimiyeti ve zırhlı kulesinin koruyucu kontrolü altındaki bir başka büyük dini yer, "kamusal" bir dinlerarası mekân...

Peki bütün bunlar ne anlama geliyor? Haberlerin asıl boyutunu kavrayabilmek için iki farklı haberi bir arada okumak kâfidir bazen – anlam, tıpkı bir elektrik kısa devresinden çıkan kıvılcım gibi, bu iki haber arasındaki bağlantıdan doğar. Tam da Kudüs'te yapılması planlanan yeni konut birimleri hakkındaki haberlerin medyaya sızıp gündeme bomba gibi düştüğü gün (2 Mart) Hillary Clinton Gazze'den atılan roketleri "sinik" bularak eleştirip şöyle demişti: "İsrail dâhil olmak üzere hiçbir devletin, topraklarına ve halkına roketlerle saldırılırken eli kolu bağlı durmayacağı aşikârdır." O

halde, Batı Şeria'daki toprakları günbegün ellerinden alınırken Filistinliler neden elleri kolları bağlı dursun ki? Barış sevdalısı İsraili liberaller Filistinlilerle yaşadıkları çatışmayı tarafsız "simetrik" terimlerle dile getirip her iki tarafta da barışı reddeden aşırılık taraftarları olduğunu filan kabul ettiklerinde basit bir soru sormak gerekir: Doğrudan siyasi-askeri düzeyde *hiçbir şey olmadığı* zaman (yani hiçbir saldırı, müzakere ve çatışma olmadığı zaman) Ortadoğu'da neler olmaktadır? Yavaş ve aralıksız bir süreç içinde olan bitenler şunlardır: İsraililer Batı Şeria'daki Filistinlilerin elinden topraklarını almakta, Filistin ekonomisinin gelişmesini giderek engellemekte, topraklarını terk etmeleri için Filistinli çiftçilere baskı uygulamakta (ekinlerin yakılması, dinsel inançlara saygısızlık ve hatta bazı insanların öldürülmesi) ve bütün bunlar Kafkavari bir yasal düzenlemeler ağıyla desteklenmektedir. Saree Makdisi *Palestine Inside Out: An Everyday Occupation* (Altüst Olmuş Filistin: Gündelik İşgal) adlı kitabında, İsrail'in Batı Şeria'yı işgalinin, en nihayetinde ordu eliyle zorla gerçekleştirilse de, temel aygıtları başvuru formları, tapu senetleri, oturma yeri belgeleri ve diğer türden ruhsatlar olan bir "bürokrasi eliyle işgal" olduğunu anlatır.¹¹ İsrail'in amansızca genişlemesini sağlama alan şey işte bu gündelik hayatın mikro-idaresidir: Aile-nizle birlikte etrafta dolanabilmeniz, kendi topra-

ğınızı ekip biçmeniz, bir kuyu kazabilmeniz, işinize, okulunuza, hastaneye gidebilmeniz için elinizde bir izin kâğıdı olması gerekir. Kudüs'te doğmuş Filistinliler memleketlerinde yaşama hakkından birer birer mahrum ediliyor, insanların doğup büyüdüğü yerde ekmek parası kazanmalarına mâni olunuyor, kendilerine inşaat ruhsatı verilmiyor, vb. Filistinliler Gazze'yi tasvir ederken, aslında sorunlu bir klişe olan "dünyadaki en büyük toplama kampı" tabirini kullanıyorlar çoğu zaman – ama bu tabir son zamanlarda mevcut durumu anlatmaya feci halde yaklaştı. Bütün o soyut "barış dualarını" müstehcen ve ikiyüzlü kılan şey işte bu temel gerçekliktir. İsrail Devleti, tıpkı yeraltında tırnaklarıyla kazarak ilerleyen bir köstebek gibi yavaş yavaş ilerliyor ve bu durum medyaya hiç yansımıyor, daha doğrusu, medya tarafından görmezlikten geliniyor. Öyle ki dünya bir gün uyanıp Filistinlilerin artık bir Batı Şeria'sı olmadığını, bu toprakların Filistinlilerden arındırıldığını ve bütün bunları kabul etmekten başka yapılabilecek hiçbir şey olmadığını fark edecek. Filistinlilerin Batı Şeria'sı haritası zaten parça parça, bir denizdeki takımadalar gibi görünüyor.

2008'in son aylarında, Batı Şerialı yasadışı yerleşimcilerin Filistinli çiftçilere yaptıkları saldırılar vaka-i âdiyeden sayılmaya başladığı zaman, İsrail Devleti bu gibi aşırılıkları zaptetmeye çalıştı (Yüksek Mahkeme bazı yerleşimlerin boşaltılma-

sına, vb. karar verdi); fakat pek çok gözlemcinin belirttiği gibi, istemeye istemeye alınan tedbirlerdi bunlar; daha derin bir düzeyde, imzaladığı uluslararası anlaşmaları hiç utanıp sıkılmadan ihlâl eden İsrail Devleti'nin uzun vadeli bir stratejisi olan politikayı zayıflatıyordu. Yasadışı yerleşimcilerin İsraili yetkililere verdiği tepki de şöyleydi zaten: "Sizin yaptığınızın aynısını yapıyoruz, tek farkımız bunu daha açık bir biçimde yapmamız, o halde ne hakla kınıyorsunuz bizi?" Devlet'in cevabı da şöyle olmuştu: "Sabırlı olun, telaşa kapılmayın, bizler sizin istediklerinizi, sadece daha ılımlı ve kabul edilebilir bir biçimde gerçekleştiriyoruz." Aynı hikâyeye İsrail'in kuruluşundan beri tekerrür edip duruyor: İsrail uluslararası camia tarafından önerilen barış şartlarını kabul etse de, barış planının işe yaramayacağını iddia ediyor. Bu vahşi yerleşimciler bazen Wagner'in *Walkyrie*'sinin son perdesindeki Brünnhilde'yi andırıyor: Wotan'ın açık düzenine karşı koymak ve Siegmund'u korumak suretiyle, tek yaptığı şeyin onun dış baskı sonucunda vazgeçmek zorunda kaldığı esas arzusunu gerçekleştirmek olduğunu söyleyerek Wotan'ı azarlar. Keza yasadışı yerleşimcilerin tek yaptığı şey de, Devlet'in uluslararası camianın yarattığı baskı sonucunda vazgeçmek zorunda kaldığı esas arzusunu gerçekleştirmektir. "Yasadışı" yerleşimler gibi şiddetli aşırılıkları kınayan İsrail Devleti, Batı Şeria'da yeni "yasal" yerleşim-

leri teşvik etmekte, Filistin ekonomisinin gelişmesini engellemeye devam etmektedir, vb. Filistinlilerin gitgide bir çembere hapsedildiği ve yaşadıkları alanın dilim dilim edildiği Doğu Kudüs'ün devamlı değişen haritasına bir kez bakınca bile her şey anlaşılır. İsrail Devleti'nin şiddeti dışındaki şiddetin kınanması, esas sorun olan *devlet* şiddetini örter; “yasadışı” yerleşimlerin kınanması, “yasal” olan yerleşimlerin yasadışılığını örter. İsrail Yüksek Mahkemesi'nin o pek methedilen “dürüstlüğü”nün ikiyüzlülüğü işte bu noktada açığa çıkar: Arada bir, mülklerinden edilmiş Filistinliler lehine hüküm vererek, onların evlerinden tahliye edilmelerinin yasadışı olduğunu beyan etmek suretiyle, geriye kalan vakaların büyük çoğunluğunun yasallığını teminat altına almaktadır.

5. “Yahudi Adı”

Herhangi bir yanlış anlamaya mahal vermemek için, bütün bunları hesaba katmanın terörist eylemlere karşı “anlayışlı” bir tavır takınmak gerektiği anlamına asla gelmediğini belirteyim – bilakis, bu tür eylemleri hiçbir ikiyüzlülük etmeden kınayabilmenin tek yolu, meseleye yukarıda bahsettiğim düşünce hattı çerçevesinde bakmaktan geçer. Dahası, Ortadoğu’da barışı savunan Batılı liberaller kendilerini uzlaşılı ile barışa adanmış Filistinli demokratları köktenci Hamaslılarla karşılaştırırken, bu iki kutbun İsrail ile ABD’nin Filistinlileri El-Fetih’in öncü konumunu aşındırarak zayıflatmak için uzun zaman boyunca sarf ettikleri sistematik çabanın sonucunda ortaya çıktığını göremiyorlar – öyle bir çabaydı ki bu, daha birkaç yıl öncesine kadar, Hamas’a mali destek vermeyi bile içeriyordu. Fakat ne yazık ki Filistinliler şimdi Hamaslı köktenciler ile yozlaşmış El-Fetih arasında ikiye bölünmüş durumda. Zayıf düşmüş olan El-Fetih, Filistinlilerin temel özlemlerini sahiden temsil eden (ve böylelikle barışı sağlayabi-

lecek konumda olan) hegemonik güç olmaktan çoktan çıktı. Filistinlilerin çoğu bu örgütü giderek nasılsa öyle görüyor: ABD tarafından “demokratik” Filistinlilerin temsilcisi olarak desteklenen sakat bir kukla. Keza, ABD Saddam’ın Irak’taki temelde seküler rejimi hakkında kaygı duyarken, müttefiki olan Pakistan yavaş yavaş, ama geri dönüşü olmayan bir şekilde “Talibanlaşmıştı”. Bazılarına göre, Taliban’ın denetimi Pakistan’ın en büyük şehri olan Karaçi’nin kimi kısımlarına çoktan yayılmış durumda.

Gazze’nin “köktencilerin kontrolünde” olduğunu görmekte her iki tarafın da çıkarı var: Böyle bir nitelendirme Hamas’ın mücadeleyi tekeline almasını, İsraililerinse uluslararası bir sempati toplamasını sağlıyor. Neticede, köktencilüğün yükselişinden herkes şikâyetçi olsa da, kimse gerçekten Filistinliler arasından birilerinin çıkıp da İsrail’e karşı seküler bir direniş sergilemesini istemiyor. Böyle birilerinin olmadığı sahiden doğru mu acaba? Peki ya Ortadoğu çatışmasında iki gizli aktör varsa? – Seküler Filistinliler ile Siyonist köktenciler; düşüncelerini seküler terimlerle dile getiren Arap köktenciler ile teolojik bir muhakemeye başvuran Yahudi seküler Batılılar:

İşin tuhaf yanı, Tanrı’yı dinsel fikirlerin içine bu kadar çok karıştıranlar seküler Siyonistler olmuştur. Bir bakıma, İsrail’deki hakiki müminler bir

dine bağı olmayanlardır. Zira ortodoks bir Yahudinin dinsel hayatında Tanrı aslında kıyıda köşede kalır. Ortodoks bir entelektüel elitin Tanrı'nın adını çok sık zikretmesinin "havalı sayılmadığı" zamanlar olmuştur: O kişinin, gerçekten asil bir dava olan Talmud'u incelemeye (yasanın genişlemesine ve yasadan kaçınmaya yönelik daimi harekete) kendini yeterince vakfetmediğinin işaretidir bu. Yalnızca kaba seküler Siyonist bakış, bir tür bahane olan Tanrı'yı bu kadar ciddiye almıştır. Maalesef bugün giderek daha fazla ortodoks Yahudi sahiden Tanrı'ya inandığına kani gibi görünüyor.¹²

Bu kendine özgü ideolojik durumun sonucu, ateistlerin Siyonist talepleri teolojik terimlerle savunması gibi bir paradokstur. Buna bir örnek olarak, Milner'nin 1968'in mirasını tartıştığı, bir bakıma Alain Badiou'nun *Yüzyıl* kitabına ve "Yahudi adı"nın siyasi-ideolojik içerimlerine dair sorgulamasına bir cevap olarak da okunabilecek *L'Arrogance du présent* ("Şimdinin Kibri") başlıklı çalışmasının üzerinde durabiliriz.¹³ Milner, Badiou ile örtük, ama tam da böyle olduğu için son derece yoğun bir diyalog içinde, yirminci yüzyıla dair baştan aşağı farklı bir teşhis ileri sürer. Kalkış noktası Badiou'nunküyle aynıdır: "Bir ad yol açtığı ayrımların uzandığı yere kadar geçerlidir." Önemli olan Ana-Gösterenler, karmaşık bir durumu açık bir ayrılığa dönüştürerek alanlarını net-

leştirenlerdir – evet ya da hayır, lehine ya da aleyhine. Milner şöyle devam eder: “Ama bakın ne oldu: Günlerden bir gün, (görkemli ya da meşum) bir gelecek taşıdıklarına inanılan adların artık kimseyi birbirinden ayırmadığı gün gibi aşikâr hale geldi; tamamen modası geçtiği düşünülerek ıskartaya çıkartılmış adlarsa aralarındaki boşluk kapanmayacak kadar büyük ayrılıklara sebep olmaya başladı.”¹⁴ Bugün artık ayrılık yaratmayan, tutkulu bağlılıklar uyandırmayan ama bizi kayıtsız kılan adlar, eskiden bizi harekete geçirmesi beklenen adlardan ibaret (“işçiler”, “sınıf mücadelesi”); buna karşılık, ayrılık yaratacak bir tarafı yokmuş gibi görünen adlar, ayrılık yaratan adlar rolünde şiddetle yeniden ortaya çıkıyor – bugün, “Yahudi” adı konuşan varlıkları birbirlerinden son derece keskin çizgilerle ayırıyor: “Bilginin tahmin ettiğinin aksine, [yirminci yüzyılın] doruk noktası toplumsal devrim biçimine değil, imha biçimine bürünmüştür. Devrim’in vadettiğinin aksine, imha, sınıfları görmezden gelmiş ve hiçbir sınıfsal anlamı olmayan bir adda sabitlenmiştir. İktisadi anlamı bile olmayan bir adda. Nesnel anlamın esamisinin okunmadığı bir adda.”¹⁵

Milner’ye göre, “yirminci yüzyılın tek sahici olayı Yahudi adının dönüşüydü”¹⁶ – ve bu dönüş Yahudilerin kendileri için uğursuz bir sürprizdi. Yahudilerin modern Avrupa’da siyasi açıdan özgürleşmeleriyle birlikte, yeni bir Yahudi figürü or-

taya çıkmıştı: (Talmud'u, yani teolojik köklerini) incelemenin yerine evrensel (bilimsel) bilgiyi koyan "Bilgi Yahudisi". Böylelikle karşımıza seküler bilimlerde sivrilmiş Yahudiler çıkmıştı ve Marksizmin Yahudi entelektüeller arasında bunca rağbet görmesi de bundandı: Zira Marksizm kendisini, (konu Laplace'a gelince göğsünü gere gere "Cumhuriyet'in bilimcilere ihtiyacı olmadığını" söyleyen Jakobenlerin yahut bilgiyi günah bulan binyılcıların tersine) bilgi ile devrimi birleştiren "bilimsel sosyalizm" olarak takdim ediyordu. Marksizmin ortaya çıkmasıyla birlikte, eşitsizlik, adaletsizlik ve bunların aşılması bilginin nesnelere haline gelmeye başladı.¹⁷ Aydınlanma Yahudilere adlarını, geleneklerini ve köklerini görmezlikten gelerek bilimsel bilginin evrenselliğinde kendilerine bir yer bulma fırsatı sunmuştu. Fakat Yahudi Soykırımı'yla birlikte bu hayal acımasız bir şekilde nihayete ermişti: "Bilgi Yahudisi" Nazilerin Yahudileri imhasından sağ çıkamamıştı – bilginin Yahudi Soykırımı'na cevaz vermesi, direnemesi, onun karşısında âciz kalması travma yaratmıştı. (Bu acziyetin izleri daha 1929 yılında Ernst Cassirer ile Heidegger arasında geçen ve Heidegger'in oturumun sonunda tokalaşmayı reddettiği muhatabına son derece kaba davrandığı o meşhur Davos tartışmasında bile görülebilir.)

Peki Avrupa Solu bu kopuşa nasıl bir tepki vermiştir? Milner'nin kitabının özünde, Mayıs

1968'den çıkan başlıca siyasi örgütlerden biri olan Maoist *Gauche prolétarienne*'e (Proleter Sol) dair ayrıntılı bir analiz vardır. Bu örgüt çöktüğünde, bazı üyeleri (mesela Benny Lévy) Yahudi adına sadık kalmayı tercih etmiş, bazıları da kendini Hıristiyanlığın maneviyatına vermişti. Milner'ye göre, *Gauche prolétarienne*'in tüm faaliyeti belirli bir tekzibe, bir adı telaffuz etmeyi reddetmeye dayanıyordu. Milner hoş bir Magritte imgesinden bahseder: bir oda, ortasında bir pencere ve pencerenin önünde de bir tablo – manzarayı kapatan bir tablo, tam da manzaranın tablonun arkasında kalan kesiminin tıpatıp aynısını yeniden üretir. İdeolojik yanlış-tanımanın işlevi budur: Gördüğümüz şeyin gerçek boyutunu karartır.¹⁸ *Gauche prolétarienne* için, bu görülmeyen boyut Yahudi adıydı. Yani, *Gauche prolétarienne* Fransa'nın tüm o siyasi müesses nizamına köklü muhalefeti, faşist işgale karşı Direniş'in uzantısı olarak meşrulaştırıyordu. Şuydu teşhisleri: Fransa'nın siyasi hayatına hâlâ Pétainci işbirlikçi rejimle doğrudan bir süreklilik içinde olan kişiler hükmediyordu. Ne var ki, düşmanı doğru saptamış olsalar da, bu rejimin esas hedefinin Sol değil, Yahudiler olduğunu dillendirmemişlerdi. Ezcümle, Yahudi olmasının gerçek özünü silmek için Yahudiliğini yeniden tanımlamaya çalışan "Bilgi Yahudisi"ne benzer bir şekilde, olayın esas boyutunu karartmak için olayın kendisini kullanmışlardı.

Öyleyse Benny Lévy'nin Maoizmden Siyonizme dönüşü daha yaygın bir eğilimin göstergesidir. Bu "müphem felaket"ten, yirminci yüzyıldaki evrensel özgürleşmeye dönük girişimlerden pek çok kişinin çıkardığı sonuç şöyledir: "Artık tikel gruplar kendi özgürleşmelerini evrensel biçimde içerip aşma fikrine (bizler –baskı altındaki azınlıklar, kadınlar, vb.– özgürlüğümüze ancak evrensel özgürleşme, yani Komünist devrim sayesinde ulaşabiliriz) rıza göstermemelidir: Evrensel Davaya olan sadakatin yerini tikel kimliklere (Yahudi, gey, vb. olmak) olan sadakat alır; dolayısıyla, olsa olsa bu tikel mücadeleler arasında "stratejik bir ittifak" tahayyül edebiliriz. Fakat belki de evrensel özgürleşme kavramına geri dönmeyen zamanı gelmiştir ve eleştirel çözümleme burada başlamalıdır. Milner'nin "sınıf mücadelesi" vb.nin ayırıcı adlar olmaktan çıktığı, bunların yerini gerçekten ayırıcı bir ad olan "Yahudi"nin aldığı yönündeki iddiası en azından kısmen doğrudur; peki bu iddia ne anlama gelir? Klasik Marksizmin anti-Semitizme ilişkin teorisi –günah keçisi ilan edilen "Yahudi" mecazen sınıf mücadelesinin yerini alır– çerçevesinde de yorumlanamaz mı bu iddia? Bu okumaya göre, sınıf mücadelesinin kaybolması ile anti-Semitizmin (yeniden) ortaya çıkması aynı madalyonun iki ayrı yüzüdür, zira "Yahudi" figürünün *mevcudiyeti* ancak sınıf mücadelesinin *namevcudiyeti* hesaba

katılarak kavranabilir. Milner'nin bir otorite olarak atıfta bulunduğu Walter Benjamin (ki tam da Yahudiliğin dinsel boyutuna sadık kalan ve dolayısıyla "Bilgi Yahudisi" olmayan bir Marksist Yahudiyi temsil eder) faşizmin her yükselişinin başarısız bir devrime tanıklık ettiğini söylemiştir – bu tez bugün hâlâ geçerlidir, hatta belki de hiç olmadığı kadar geçerlidir. Liberaller, Sol ile Sağ "aşırıcılıklar" arasındaki benzerliklere işaret etmeye bayılır: Hitler'in terörü Bolşevik terörün taklididir; Leninist parti bugün El-Kaide'de sıhhat ve afiyettedir. Yine de soracak olursak, bunu kabul etsek bile, bu tam olarak ne anlama gelmektedir? Faşizmin kelimenin tam anlamıyla Solcu devrimin yerini aldığıнын bir göstergesi olarak da okunabilir: Faşizmin yükselişi Sol'un başarısızlığını gösterir, ama Sol'un seferber edemediği gerçek bir devrimci potansiyelin, bir tatminsizliğin var olmuş olduğunun da kanıtıdır.

6. 1+1=3

Özgürleşmeci bir atılımın köktenci bir popülizme dönüşebilmesini nasıl kavramalıyız peki? İki'den Üç'e doğru materyalist-diyalektik geçiş bütün önemini burada kazanır: Komünist siyasetin aksi-yomu ikici "sınıf mücadelesi"nden ibaret değildir; daha net ifade edersek, hegemonik siyasetin İki'sinden çıkarma olarak Üçüncü uğraktır. Bir başka deyişle, hegemonik ideolojik alan bize kendi "baş çelişki"si olan bir (ideolojik) görünür-lük alanı dayatır (bugün bu karşıtlık piyasa-özgür-lük-demokrasi ile köktenci-terörist-totalitarizm arasındadır mesela); yapmamız gereken ilk şey bu karşıtlığı reddetmek (kendimizi bu karşıtlıktan çıkarmak), gerçek bölünme hattını muğlaklaştırmaya yazgılı sahte bir karşıtlık olarak algılamaktır. Lacan'ın bu yeniden katlanma için geliştirdiği formül şöyledir: $1+1+a$. Yani, "resmi" antagonizma (İki) daima kendi menedilmiş boyutuna işaret eden bir "bölünemez artık"la tamamlanır. Başka bir deyişle, hakiki antagonizma daima düşünömseldir, "resmi" antagonizma ile onun

menettiği antagonizma arasındaki antagonizmadır (bundandır ki Lacan'ın matematiğinde $1+1=3$ 'tür). Örneğin bugün, hakiki antagonizma liberal çok-kültürcülük ile köktencilik arasında değil, birbirlerine karşı oldukları alanın kendisi ile dışlanmış Üçüncü (radikal özgürleşmeci siyaset) arasındadır.

Badiou İki'den Üç'e geçişin ana hatlarını, Aziz Paulus'un Yasa'dan aşka geçişi hakkındaki yorumunda ortaya koymuştur.¹⁹ Her iki durumda da (yani hem Yasa'da hem de aşkta), karşımızda bir bölünme, bir "bölünmüş özne" vardır; gelgelelim, bu bölünmenin kipliği baştan aşağı farklıdır. Yasa'nın öznesi/tebaası, günah ile Yasa'nın kendi kendini yok eden ve her kutbun karşıtını doğurduğu kısır döngüsünde takılıp kalması bakımından "merkezsizleşmiş"tir. Paulus Romalılara Mektuplar'ın yedincisinde, bu dolaşıklığa dair benzersiz bir tasvirde bulunur:

Yasanın manevi olduğunu biliyoruz; ben ise cismaniyim, günaha köle gibi satılmışım. Ne yaptığımı anlamıyorum. Çünkü yapmak istediğim şeyi yapmıyorum, nefret ettiğim şey ne ise onu yapıyorum. İstemediğim şeyi yaparsam eğer, yasanın iyi olduğunu kabul etmiş olurum. O halde bunu artık ben değil, içimde yaşayan günah yapıyor demektir. Çünkü iyinin içimde, yani vücudumda yaşamadığını biliyorum. İyiyi yapmak istiyorum, ama onu yapmıyorum. İstediğim iyi şeyi yapmı-

yorum, istemediğim kötü şeyi yapıyorum. İstemediğim şeyi yapıyorsam eğer, bunu yapan artık ben değil, içimde yaşayan günahtır. Bu durumda şu ilkeyi keşfediyorum: Ben iyi olanı yapmak isterken, karşımda hep kötülük vardır. Çünkü iç benliğimde, Tanrı'nın yasasından zevk alıyorum, ama uzuvlarımda zihnimin yasasıyla savaş halinde olan, beni uzuvlarımda yaşayan günah yasasına tutsak eden bir başka ilke görüyorum. Ne zavallı biriyim ben!

Demek ki sadece iki karşıt, yani Yasa ile günah arasında kalmış değilim; ama onları birbirinden açıkça ayırabilecek durumda da değilim – Yasa'ya riayet etmek istiyorum ama sonunda boğazıma kadar günaha batıyorum. Bu kısırdöngü aşılmaktan ziyade kırılır; aşk deneyimiyle, daha doğrusu aşkı Yasa'dan ayıran radikal boşluğun deneyimlenmesiyle birlikte bu döngüden çıkılır. Yasa/günah çifti ile Yasa/aşk çifti arasındaki radikal fark burada yatar. Yasa ile günahı ayıran boşluk gerçek bir fark değildir: Onların hakikati birbirlerini içermeleri ya da birbirlerine karıştırılmamalarıdır – Yasa günahı doğurur ve ondan beslenir, ikisini birbirinden ayırmak mümkün değildir. Ancak Yasa/aşk çifti sayesinde gerçek farka ulaşırız: Bu iki uğrak birbirinden kökten ayrılmıştır, “dolayım lanmamış”tır; bu uğraklardan biri, karşıtının tezahür ettiği biçim değildir. Bir başka deyişle, bu iki çift (Yasa/günah ve Yasa/aşk)

arasında tözsel değil, salt biçimsel bir fark vardır: Karşımızda aynı içeriğin iki kipliği durmaktadır. Birbirinden ayrılamazlığı ya da dolayımı bakımından, Yasa/günah çiftidir bu; ikinin radikal ayrımı içindeyse Yasa/aşk çifti. Dolayısıyla şu soruyu sormak yanlıştır: “Yasa ile aşk arasındaki bölünmeye mahkûm mu kalacağız hep öyleyse?” Yasa ile aşk arasında bir sentez olamaz mı?” Yasa ile günah arasındaki yarılmanın doğası, Yasa ile aşk arasındaki yarılmanın doğasından hepten farklıdır: Birbirini takviye etmenin kısırdöngüsü yerine, bu iki farklı alan arasında açık bir ayrıma ulaşırız. Yasa’dan kökten farklı haliyle aşk boyutunu büsbütün idrak ettiğimizde, aşk bir bakıma zaten kazanmış durumda olacaktır; zira bu fark ancak âşikken, aşkın penceresinden bakıldığında görülebilir.

Sahici Marksizmde bütünlük bir ideal değil, eleştirel bir kavramdır – bir fenomeni bütünlüğü içinde ele almak Bütün’ün gizli ahengini bulmak değil, bütün “semptomlar”ını, antagonizmalarını ve tutarsızlıklarını bütünleyici parçaları olarak görüp sistemin içine katmak demektir. Günümüzden bir örneği ele alalım. Bu anlamda, liberalizm ile köktencilik bir “bütünlük” oluşturur: Liberalizm ile köktencilik arasındaki karşıtlığın yapısı ile Aziz Paulus’un ileri sürdüğü Yasa/günah karşıtlığının yapısı tıpatıp aynıdır, yani liberalizm kendi karşıtını doğurmaktadır. O halde liberaliz-

min asli değerleri olan özgürlük, eşitlik vb. için ne diyeceğiz? Paradoks şudur ki liberalizm bunları –kendi öz değerlerini– köktencililiğin saldırısından kurtaracak kadar güçlü değildir. Liberalizmin sorunu kendi ayakları üzerinde duramıyor olmasıdır: Liberalizmin binasında eksik bir tuğla vardır ve kendi kavramı içinde liberalizm “asalak”tır, yani varsayımsal bir komünal değerler ağına dayanır ve geliştikçe bu ağın altını oyar. Köktencilik ise liberalizmdeki gerçek bir kusura karşı bir tepkidir –elbette sahte, mistifiye edici, gizemlileştirici bir tepkidir bu – ve liberalizmin onu tekrar tekrar doğurması da bundandır. Kendi haline bırakıldığında, liberalizm kendi elleriyle kendi sonunu hazırlayacaktır yavaş yavaş – onun asli değerlerini kurtarabilecek yegâne güç yenilenmiş bir Sol’dur. Yahut 1968’in o meşhur terimlerini kullanarak söylersek, liberalizmin o çok önemli mirası, ancak radikal Sol ona bir kardeş gibi yardım ederse ayakta kalır.

Notlar

Bugün Fransa'da Anti-Semitizm Her Yerde

¹ Alain Finkielkraut, *Au nom de l'Autre, Réflexions sur l'antisemitisme qui vient* [Öteki Adına, Yaklaşan Anti-Semitizm Üzerine Düşünceler], Paris, Gallimard, 2003, s.9.

² Nicolas Weill, *La République et Les Antisémites* [Cumhuriyet ve anti-Semitizm], Paris, Grasset, 2004, s.15.

³ Hiç şüphesiz 1938 yılında yaşanan, yüzlerce Yahudinin Naziler tarafından öldürüldüğü « Krital Gece »ye gönderne yapılıyor.

⁴ Aynı zamanda elinizdeki kitabı Fransa'da yayımlayan yayınevidir. [ç.n]

⁵ Gerçekte, bu davalardan önce, başka adalet mücadeleleri verilmiş, çoğunlukla Licra ile Mrap tarafından Roger Garaudy, Bernard Antony gibi hakiki faşistlere ve inkârcılara davalar açılmıştı. Bu davalar belli içtihatların oluşmasına katkıda bulunmuştu fakat 2000'li yıllarda hedef saptırıldı ve Mrap bu tip eylemlere anjaje olmaktan vazgeçti.

⁶ *Les Territoire Perdues De La Republique: Antisemitisme, Racisme et Sexisme En Milieu Scolaire*, [Cumhuriyetin Yitirilmiş Toprakları: Okul Koridorlarında Anti-Semitizm, Irkçılık ve Cinsiyetçilik], Emmanuel Brenner, éd.. Paris, Mille et une nuits, 2002, s.17-18.

⁷ N.Weill, a.g.e. s. 33.

⁸ Pierre-André Taguieff, *Prêcheurs de Haine, Traversée De La Judéophobie Planétaire*, [Nefret Vaizleri:

Gezegeni Kateden Yahudifobisi] Paris, Mille et Un Nuits, 2004, s. 192.

⁹ Ortodoks solun bir tür oportünizme işaret etmek için kullandığı “Titist” tabiri II. Dünya Savaşı ertesinde Sovyetler Birliği’ne, Stalin’e ve Leninist öğretiyeye mesafe alan ve buna karşılık Britanya ve ABD ile ilişki kuran Yugoslavya devlet başkanı Josip Broz Tito’nun adından türetilmiştir. [ç.n.]

¹⁰ Chomsky’nin *La Vieille Taupe* yayınlarından çıkan Robert Faurisson’un Soykırımın inkârına dayalı “*Mémoire en Défense: Contre ceux qui m’Accusent de Falsifier l’Histoire: La Question des Chambres à Gaz*” [Benî Tarihi Tahrif Etmekle Suçlayanlara Karşı Bildiri ve Savunma: Gaz Odaları Meselesi] adlı kitabına “*Quelques Commentaires Élémentaires sur le Droit a la Liberté d’Expression*” [Konuşma Özgürlüğü Hakkı üzerine Bazı Temel Düşünceler] başlıklı 7 sayfalık bir önsöz yazmasına atıfta bulunuluyor. Bkz. Yunus Emre Kocabaşoğlu, 27.02.2010, <http://bianet.org/biamag/biamag/120323-sahide-de-kimlik-sormamak>. [ç.n.]

¹¹ Métèque: Eski Atina’da siyasal haklardan yoksun yerleşik yabancı. [ç.n.]

¹² Bernard-Henri Levy, *Récidives*, Paris, Grasset, 2004, s. 873. (Vurgular bize ait).

¹³ Alain Badiou, *De Quoi Sarkozy Est-Il Le Nom ?*, Paris, éditions Lignes, 2006.

¹⁴ « La république des livres » içinde, 28 Kasım 2007.

¹⁵ Eric Hazan, LQR, *La Propogande Du Quotidien*, [Gündelik Propoganda] Paris, Raisons d’agir, 2006, s.39.

¹⁶ Pierre Pean, *Le Monde Selom K*, Paris, Fayard, 2009.

¹⁷ Schlomo Sand, *Comment Le Peuple Juif Fut Inventé*,

Paris Fayard, 2008.

¹⁸ Alain Badiou, *Circonstances 3, portées du mot « juif »*, Paris, 2005, éditions Lignes.

¹⁹ Ivan Segré, *La Réaction Philosémite*, Paris, 2009, Editions Lignes.

²⁰ « Racisme, Une Passion D'En Haut » [Faşizm: Tepeden İnme Bir Tutku].11 Eylül 2010'da Montreuil'de "Les Roms et Qui D'autres" [Romanlar ve daha başka kimler] buluşmasında yapılan sunumun metnine *Mediapart* üzerinden ulaşılabilir.

Anti-Semitizmin Paradoksları

¹ Yazarın burada aslında Osmanlı İmparatorluğu'nu kastettiğini zannediyoruz (ç.n.).

² İsmail Kadere, *The Palace of Dreams*, New York: Arcade Publishing, 1998, s. 63; Türkçesi: *Rüyalar Sarayı*, çev. Alev Abacı, İstanbul: Khyros, 2010.

³ A. B. Yehoshua, "An Attempt to Identify the Root Cause of Antisemitism", *Azure*, 32, Bahar, 2008; şuradan erişilebilir: <http://www.azure.org.il/article.php?id=18&page=all>.

⁴ Burada Lacan'ın şu ünlü sözünü açmıyorum elbette: "Resim gözümde, ama ben, ben resmin içindeyim."

⁵ Fra. "Kesinlikle modern olmalı!" (ç.n.).

⁶ Alain Badiou, *De quoi Sarkozy est-il le nom?*, Paris: Lignes, 2007, s. 137.

⁷ "Kendinden nefret eden ve İsrail'i Tehdit Eden" ifadesi *Self-Hating Israel Threatening* ifadesini karşılamak için kullanılmıştır. Özgün kalıptaki kelimelerin baş harfleri bir araya getirildiğinde, "pislik, "bok" gibi anlamlara gelen "shit" kelimesi belirir (ç.n.).

⁸ Bkz. Tobias Duck, "Israel drafts West Bank expansion plans", *Financial Times*, 2 Mart 2009.

⁹ Bkz. Tom Jugend, "Israel Supreme Court OKs Museum of Tolerance Jerusalem Project", *The Observer*, 29 Ekim 2008.

¹⁰ Bkz. Ethan Bronner ve Isabel Kershner, "Parks Fortify Israel's Claim to Jerusalem", *New York Times*, 9 Mayıs 2009.

¹¹ Bkz. Saree Makdisi, *Palestine Inside Out: An Everyday Occupation*, New York: Norton, 2008.

¹² Noam Yuran, kişisel iletişim.

¹³ Jean-Claude Milner, *L'Arrogance du présent. Regards sur une décennie: 1965-1975*, Paris: Grasset, 2009.

¹⁴ A.g.e., s.21-2.

¹⁵ A.g.e., s. 214.

¹⁶ A.g.e., s. 212.

¹⁷ A.g.e., s. 201.

¹⁸ A.g.e., s. 183.

¹⁹ Bkz. Alain Badiou, *Saint Paul: The Foundation of Universalism*, Stanford: Stanford University Press, 2003.

UYDURMA “ANTI-SEMITİZM” SUÇLAMALARIYLA MUHALEFET NASIL SUSTURULUR?

“Teröre karşı savaş”ın başlamasından bu yana Batının emperyal stratejileri için İsrail giderek daha önemli hale gelmiş ve bu stratejiler Filistinlilere karşı politikalarında olmadığı kadar agresifleşmiştir. Bu gelişmenin önemli ideolojik silahı protestoları ve muhalefeti susturmak için kullanılan iki yüzlü ve haksız “anti-Semitizm” suçlamaları olmuştur. Tarihsel nedenlerden dolayı, bu taktik en güçlü bir şekilde Fransa’da hayata geçiyor.

Alain Badiou ve Eric Hazan İsrail devletini eleştirenleri ezmek için kullanılan “anti-Semitizm her yerde” iddialarını çürütürken Slavoj Žižek anti-Semitizmin gelişmesine, birçok tarihsel değişimlere rağmen varlığını nasıl sürdürdüğüne, günümüzde en uç noktasına vardığı “Siyonist anti-Semitizm”e kadar varan çehrelerine bakıyor: “Bugün vahşi anti-Semitizm örnekleri bulmak için Arap propagandalarına bakmaya lüzum yok, zira fanatik Siyonistler bu işi lâıyıyla ifa ediyor. Yahudilerden nefret edenler asıl onlar; ‘aklın kamusal kullanımı’na sadık kalanlara saldırırken acımasızca dalga geçtikleri şey Yahudi olmanın en kıymetli boyutudur.”

Filozof Alain Badiou École Normale Supérieure’de felsefe öğretmekte, *Komünist Hipotez*, *Felsefe ve Güncellik* kitapları Encore’dan yayımlandı, Fransız filozoflar üzerine kitabı *Cep Pantheonu* Mayıs 2014’te çıkacak.

Yazar ve editör Eric Hazan Fransa’da La Fabrique Yayınları’nın kurucusu.

Filozof Slavoj Žižek’in Hegel üzerine *Less Than Nothing: Hegel and the Shadow of Dialectical Materialism* kitabı Ekim 2014’te Encore’dan yayımlanacak.

ISBN: 978-605-85414-5-0

